

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

Využití zonace v managementu cestovního ruchu v chráněných
územích
(Případová studie Krkonoše)

Bakalářská práce

Autor: Michaela Košatková

Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: prof. RNDr. Josef Zelenka CSc.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 27. 4. 2015

Michaela Košatková

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. RNDr. Josefu Zelenkovi, CSc. za metodické vedení práce, odbornou pomoc a za jeho cenné rady, které jsem při psaní této bakalářské práce využila.

Anotace

Bakalářská práce „Využití zonace v managementu cestovního ruchu v chráněných územích“ se věnuje tématu využívání zonace a problémy s jejím využíváním. V teoretické části byla využita obsahová analýza literatury týkající se zonace a souvisejících témat jako je únosná kapacita území nebo návštěvnický management. Praktická část má charakter případové studie, která se zabývá konkrétními místy střetů záměrů zonace a cestovního ruchu. Zde byl využit výzkum formou řízených rozhovorů. Jako doplňující výzkum bylo provedeno také dotazníkové šetření, které mělo charakter pilotní studie, týkající se pohledu návštěvníků Krkonošského národního parku na negativní dopady působení cestovního ruchu na přírodu.

Klíčová slova:

Zonace, únosná kapacita, návštěvnický management, cestovní ruch, chráněné území

Annotation

The bachelor thesis "Use of zoning in the tourism management of protected areas" is aimed at the topic of zoning use and problems with its implementation. In the theoretical part was used content analysis of the literature relating to zoning and related issues such as carrying capacity or visitor management. The practical part is a case study focused on specific points of conflict between zoning plans and tourism. Here was utilized research through structured interviews. A survey was carried out as additional research, which was a pilot study on the perspective of visitors to Giant Mountains National Park and negative impacts of tourism on the environment.

Key words:

Zoning, carrying capacity, visitor management, tourism, protected area

Obsah

1	Úvod	1
2	Cíle a metodika	2
	2.1 Cíle práce	2
	2.2 Metodika práce	2
	2.3 Literární rešerše	4
3	Teoretická část.....	6
	3.1 Cestovní ruch v chráněných územích	6
	3.1.1 Cestovní ruch v chráněných územích	6
	3.1.2 Přínosy CR v chráněných územích	7
	3.1.3 Rizika cestovního ruchu v chráněných územích.....	8
	3.2 Specifické nástroje udržitelného cestovního ruchu v CHÚ	9
	3.2.1 Plány péče	9
	3.2.2 Zonace	10
	3.2.3 Návštěvní řád	11
	3.2.4 Návštěvnický management	11
	3.3 Modely managementu v chráněných územích.....	13
	3.4 Únosná kapacita	14
	3.4.1 Únosná kapacita	14
	3.4.2 Indikátory modelu LAC	15
	3.5 Zonace.....	16
4	Praktická část.....	19
	4.1 Zonace v Krkonošském národním parku	19
	4.1.1 Krkonošský národní park	19
	4.1.2 Cestovní ruch v Krkonošském národním parku.....	19
	4.1.3 Mezinárodní význam Krkonošského národního parku	21
	4.1.4 Současná zonace KRNAP	21
	4.1.5 Nástroje prosazení zonace v KRNAP	24
	4.1.6 Návrh novely zákona o ochraně přírody a krajiny a vliv	27
	4.1.7 Problémy implementace zonace v KRNAP	27

4. 1. 8	Problémová místa z hlediska implementace zonace	28
4. 2	Vlastní terénní výzkum	39
4. 2. 1	Dotazníkové šetření v okolí Labské boudy	39
4. 2. 2	Řízené rozhovory se zaměstnanci KRNAP	47
4. 2. 3	Fotodokumentace	49
5	Shrnutí výsledků	52
6	Závěry a doporučení	54
7	Zdroje	56

1 Úvod

Bakalářská práce se věnuje využití zonace v managementu cestovního ruchu v chráněných územích. Konkrétně je zaměřena na problémová místa z hlediska implementace zonace v Krkonošském národním parku. Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

Teoretická část se zabývá problematikou cestovního ruchu v chráněných územích, jeho výhodami a nevýhodami, návštěvnickým managementem, nástroji udržitelného cestovního ruchu, konceptem únosné kapacity, ale především zonací národních parků.

Praktická část se věnuje případové studii Krkonoše. Krkonoše byly vybrány z důvodu velké zatíženosti území a tím dobré ilustraci problémů prosazování zonace.

Cestovní ruch ve zvláště chráněných územích je v posledních letech velkým fenoménem. Stále více lidí vyhledává místa s neporušenou přírodou. Zásadní je ale střet cestovního ruchu s potřebami ochrany přírody, krajiny a biodiverzity. Působení cestovního ruchu na krajinu přitom nemusí mít vždy pouze negativní následky. Důležité je přistupovat k cestovnímu ruchu udržitelně, přičemž udržitelnost spočívá v takovém využívání krajiny, které nepůsobí ničivě na krajinné ekosystémy. Z této myšlenky vychází kompromis mezi využíváním krajiny a zachováním přirozené funkce ekosystémů. Cestovní ruch totiž nelze ze zvláště chráněných území vyloučit, ale je potřeba ho usměrňovat. Jako nástroj k aplikaci udržitelného cestovního ruchu slouží mimo jiné zonace chráněných území (Klapka 2008). Zonace chráněných území není tématem, které by bylo často rozebíráno. Zonace je jedním z nejdůležitějších nástrojů ochrany přírody a krajiny ve velkoplošných chráněných územích, který management ochrany přírody využívá. Je to nástroj, který je daný zákonem a je právně vymahatelný. Problémem je využití zonace v některých hodně navštěvovaných oblastech, kde jsou nástroje zonace buď nedostatečně využívány, anebo je zonace porušována a obcházena.

Problémová místa z hlediska implementace zonace jsou místa, kde dochází ke střetům mezi záměry zonace a cestovním ruchem. Největšími problémy z hlediska konfliktů mezi záměry zonace a cestovním ruchem jsou zatěžování hřebenových stezek, sjezdové lyžování a jiné zimní sporty a osídlování Krkonoš. Tato bakalářská práce řeší konkrétní problémová místa těchto střetů s cílem zjistit, zdali je zonace ve zkoumaných místech (viz kapitola 2. 2 Metodika práce), ale i obecně v Krkonošském národním parku dostatečně využívána.

2 Cíle a metodika

2.1 Cíle práce

Cílem bakalářské práce je charakteristika zonace jako nástroje ochrany přírody, problémů spojených se zonací a následné přenesení do praktické části, kde je cílem stanovit a zhodnotit problémová místa střetů záměrů zonace a cestovního ruchu a projevy implementace zonace v Krkonošském národním parku na základě teoretické analýzy využívání zonace v chráněných územích.

Pro výzkum projevů implementace zonace byla vybrána následující místa:

- **Sněžka** (analýza článků, pozorování, fotodokumentace),
- **Lysá hora** (analýza článků, pozorování, fotodokumentace),
- **Labská bouda** (analýza článků, pozorování, fotodokumentace, dotazníkové šetření),
- **Pramen Labe** (analýza článků, pozorování, fotodokumentace)

Tato místa byla vybrána na základě analýzy článků zabývajících se negativními dopady cestovního ruchu na přírodu a krajinu a také problémovými místy z hlediska využívání zonace (viz kapitola 2.2). Dalším důvodem k výběru těchto míst je možnost dobré ilustrace působení negativních dopadů cestovního ruchu na přírodu z důvodu vysoké návštěvnosti, kdy se zvyšuje riziko obcházení a porušování pravidel zonace.

2.2 Metodika práce

V této kapitole je popsán postup zpracování práce. Teoretická část se zaměřuje především na podmínky cestovního ruchu ve zvláště chráněných územích, přístupy k řízení chráněného území jako destinace cestovního ruchu, únosné kapacity území apod.

Praktická část byla realizována v Krkonošském národním parku. V rámci praktické části byla nejprve provedena analýza článků zabývajících se negativními dopady cestovního ruchu na přírodu a krajinu, a problémy s využíváním a prosazováním zonace. Články se týkaly míst střetů záměrů zonace a cestovního ruchu uvedených v kapitole 2.1. Z článků byly zjištěny nejen problémy vlivu cestovního ruchu na přírodu, krajinu a místní obyvatele, ale také jejich případná řešení. Konkrétně byly vybrány případové studie týkající se:

- sjezdového lyžování v Krkonoších,
- zatížení hřebenových stezek,
- osídlování Krkonoš

V těchto místech byla provedena fotodokumentace, která byla zaměřena především na dopady cestovního ruchu na přírodu a krajinu (např. eroze půdy, vytváření paralelních cest). Fotografovány byly nástroje prosazení zonace (např. ochranné zábradlí a informační panely).

Fotodokumentace probíhala v různých sezónách především v západních Krkonoších, kde byla fotografována například Labská bouda, stezky v okolí Labské boudy, okolí horské chaty Dvoračky, ale také nejvyšší hora Krkonoš Sněžka. Fotografovány byly především problémy koncentrace návštěvníků, jako je sešlap turistických stezek, narušování vegetačního krytu (sjezdové a běžecké lyžování, snowboarding, sněžné skútry) a jiné negativní dopady.

Následně byl proveden kvantitativní výzkum formou ústního dotazování návštěvníků Krkonošského národního parku, který měl pouze doplňující charakter, a jeho cílem bylo zjistit, jak negativní efekty působení cestovního ruchu na přírodu a krajinu vnímají návštěvníci KRNAP. Dotazník se týkal vnímání zonace, dopadů cestovního ruchu na přírodu a krajinu a dodržování zonace (viz Příloha 1). Výběr respondentů probíhal zcela náhodně, nebyl stanoven věk ani pohlaví. Na dotazník, který obsahoval celkem 8 otázek, a to jak uzavřených, tak otevřených odpovědělo celkem sto respondentů. Cílem tohoto dotazníku bylo především zjistit informace o tom, zda návštěvníci Krkonošského národního parku zonaci vnímají, jestli mají pocit, že je omezuje a do jaké míry sahá jejich vnímání dopadů cestovního ruchu na přírodu a krajinu (např. sešlap turistických stezek a narušování vegetačního krytu).

Poslední částí výzkumu byly řízené rozhovory se zaměstnanci Krkonošského národního parku, konkrétně s Mgr. Petrou Šťastnou, která se ve Správě KRNAP zabývá botanikou a cestovním ruchem, a Radkem Drahným, který je tiskovým mluvčím KRNAP. Rozhovory probíhaly na základě předem sestaveného rozhovoru (viz Příloha 2), který se týkal především využívání zonace, problémy s implementací zonace apod. (viz kapitola 4.4.4). V závěru rozhovorů byly rozebírány také konkrétní případové studie týkající se hlavních problémů střetů zonace a cestovního ruchu (viz kapitola 4.4.5). Cílem řízených rozhovorů bylo zjistit, zdali je zonace dostatečně využívána a jaké jsou největší problémy z hlediska implementace zonace (viz Výzkumné otázky uvedené níže).

Výzkumné otázky:

- Do jaké míry je zonace v Krkonošském národním parku využívána?
- Jaké jsou největší problémy z hlediska implementace zonace?
- Jaké je vnímání dopadů cestovního ruchu na přírodu návštěvníků KRNAP?
- Do jaké míry návštěvníci KRNAP vnímají porušování pravidel jednotlivých zón KRNAP?

2. 3 Literární rešerše

Pro zpracování teoretické části bakalářské práce byla jako přehled využita především kniha *Udržitelný cestovní ruch: Management cestovního ruchu v chráněných územích* (Zelenka et al. 2013), kde bylo využito především kapitol popisujících koncept únosné kapacity, zonace a celkového hodnocení cestovního ruchu v chráněných územích. Informace o cestovním ruchu v chráněných územích, jeho přínosy a rizika a informace o modelech managementu byly získány z průvodce pro plánování a management *Sustainable tourism in protected areas* (Eagles, McCool, Haynes 2002) a mezinárodní konference monitoringu a managementu *Conference on Monitoring and Management of Visitor Flows in Recreational and Protected areas*. Dalším významným zdrojem pro teoretickou část byla kniha *Indicators of Sustainable Development for Tourism Destination* (UNWTO 2004), kde se nachází ucelený přehled indikátorů udržitelného cestovního ruchu a také negativní efekty cestovního ruchu v chráněných územích. Pro kapitolu zabývající se návštěvnickým managementem byl využit především článek *Visitor management in protected areas* (Zelenka, Kacetl 2013), který pojednává i o modelech návštěvnického managementu a jejich využití.

V praktické části byl využíván především plán péče Krkonošského národního parku (Správa KRNAP 2010), ze kterého byly využívány informace týkající se současné zonace, aktivit provozovaných v KRNAP, historii národního parku apod. Významným a často používaným zdrojem byly také oficiální webové stránky Správy Krkonošského národního parku (2010), kde byl získán celkový pohled na historii KRNAP, cestovní ruch v KRNAP, informace o legislativě, kterou se KRNAP řídí a v neposlední řadě také přírodní a jiné hodnoty, kvůli kterým byl národní park zřízen.

Pro praktickou část byly využity také studie zabývající se jednotlivými problémy záměrů střetů zonace a cestovního ruchu: *Ekologické aspekty sjezdového lyžování v Krko-*

noších (Štursa 2007), Stanovení aktuální návštěvnosti biosférické rezervace Krkonoše a její celoroční dynamiky (KOLPRON 2003).

3 Teoretická část

Teoretická část rozebírá témata cestovního ruchu v chráněných územích, jeho přínosy a rizika. Dále rozebírá zonaci jako nástroj udržitelného cestovního ruchu a také jiné nástroje udržitelného cestovního ruchu. Rozebrán je rovněž koncept únosné kapacity, který úzce souvisí se zonací národních parků.

Při zpracování teoretických východisek byla využívána především literatura uvedená v kapitole 2.3 Literární rešerše.

3.1 Cestovní ruch v chráněných územích

Chráněná území byla primárně vytvořena k ochraně biodiverzity, tzn. k ochraně druhů a ekosystému; plní ale také funkci vzdělávací a rekreační, což znamená, že jsou také určena k využívání člověkem a s tím související využívání k turismu (Zelenka et al. 2013).

McCool, Haynes a Eagles (2002) uvádí, že lidé navštěvují chráněné území, aby porozuměli a mohli obdivovat hodnoty, pro které bylo CHÚ vytvořeno a získali návštěvou osobní přínos. Podle Zelenky et al. (2013: 48) tvoří podstatu destinace atraktivity cestovního ruchu a ty „jsou vedle rozsahu a kvality služeb CR hlavním motivačním stimulem její návštěvnosti“.

V chráněném území, které je nabízeno jako destinace cestovního ruchu, je snahou zvyšovat její potenciál a zde je místo střetu mezi rozvojem cestovního ruchu a ochrannou přírodou (Zelenka et al. 2013). Podle Zelenky a Kacetla (2004) množina těchto střetů progresivně stoupá. Důvodem je mimo jiné nárůst vzácnosti přírody jakožto atraktivity cestovního ruchu, jak uvádí Pásková (2014).

Jak uvádí Pásková (In Zelenka et al. 2013:49):*“... urbánní prostor nutí lidi přesunovat se do stále vzdálenějších oblastí při jejich hledání volné krajiny. Vede to k tomu, že stále více lidí hledá neporušenou krajinu, kvalitnější ekosystémové služby, méně hektický a s přírodou více propojený životní styl v pomalu mizejícím rurálním prostoru“*. Proto se v posledních letech stále více projevuje fenomén „útěku z města“ který popsal už Honzík (1965) citovaný v práci Udržitelnost cestovního ruchu v chráněných územích (Zelenka et al. 2013), kdy lidé hledají neporušenou krajinu a tím roste celosvětový význam velkoplošných chráněných území jako rekreačního prostoru, jak uvádí například autoři Kušová et al. (2001), Pásková, Dolejský (2011) citovaní v knize „Udržitelný cestovní ruch“ (Zelenka et al. 2013:49): *„ ... a obecně nárůstu vzácnosti přírodně a krajinně hodnotných území s růstem jejich vyhledávanosti jako destinace CR.“*

Plánování cestovního ruchu by mělo získávat výhodu ze zájmů návštěvníků k dosažení zlepšení ekonomických možností, ochrany přírodního a kulturního dědictví a zlepšení kvality života zainteresovaných (Eagles, McCool, Haynes 2002). Ačkoliv to není na pohled zřejmé, ochrana přírody a snaha o rozvoj cestovního ruchu mají mnoho společných zájmů, které popisují například Zelenka a Kacetl (2004). Jsou to například:

- Vytváření příjmů pro budoucí investice do infrastruktury ochrany přírody a její osvěty.
- Podpoření a zlepšení image ochrany přírody jako veřejného zájmu.
- Efektivnější propagace a osvěta v ochraně přírody.
- Zlepšování vzájemného vztahu mezi místními obyvateli, návštěvníky, podnikateli a jinými aktéry CR.

Ochrana přírody pracuje jak s velkoplošnými tak s maloplošnými chráněnými územími. V rámci národních parků existují chráněné krajinné oblasti (CHKO), které se podle procenta překryvu území řídí správou národního parku. Může zde dojít k dohodě, kdy na tomto území platí princip vyššího stupně ochrany přírody v NP a jeho ochranném pásmu.

3. 1. 2 Přínosy CR v chráněných územích

V chráněném území, které se stalo destinací cestovního ruchu, vznikají jak přínosy, tak rizika. Podle knihy „Udržitelný cestovní ruch v chráněných územích“ (Eagles, McCool, Haynes 2002) je důležitá maximalizaci přínosů a minimalizace rizik. Chráněná území jsou podle těchto autorů tvořena především k ochraně některých typů biofyzikálních procesů nebo podmínek, jako například domorodá populace, naleziště, přírodní krajina nebo kulturní dědictví.

V tabulce č. 1 jsou zpracovány tři sféry potenciálních přínosů cestovního ruchu pro chráněné prostředí, a to například zvyšování ekonomických příležitostí, ochrana přírodního a kulturního dědictví a zvyšování kvality života (viz Tabulka 1). Přínosy cestovního ruchu v chráněných územích dále rozebírá kniha udržitelného cestovního ruchu v chráněných územích (Zelenka et al. 2013).

Tabulka 1 Přínosy cestovního ruchu v chráněných územích. Zdroj: převzato z Eagles, McCool, Haynes (2002)

Ekonomické	Nová pracovní místa a podnikatelské příležitosti, rozvoj infrastruktury, růst produkce místních výrobků, příliv zahraničního kapitálu, daňové výnosy.
-------------------	---

Sociální	Odpočinek návštěvníků, rozvoj služeb a kvality života návštěvníků i místní komunity, získání nových zkušeností, Rozvoj sociálních a kulturních kontaktů.
Environmentální	Růst investic do kvality vody a jiných složek ŽP, zájem o ochranu přírodního a kulturního dědictví, růst environmentální gramotnosti – zájem o témata ochrany přírody.

Ve svém článku „Dopady cestovního ruchu v chráněných územích“ Lordkipanidze et al. (2008) uvádí, že cestovní ruch může sloužit jako mechanismus samofinancování a zároveň jako nástroj pro ochranu přírody vytvářející pozitivní vliv na chráněné území. Dále ale uvádí, že je to možné pouze v případě, kdy úroveň, typ a management cestovního ruchu je vhodně použit a také, pokud je respektována únosná kapacita daného území (viz kapitola 3.4 Únosná kapacita). Podle článku je za často prohlašovaným řešením přírodní turismus, který vede k udržitelnému rozvoji venkovských oblastí a pracuje v harmonii mezi přírodou a přínosy pro místní obyvatele.

Lordkipanidze et al. (2008) dále poznamenává, že úspěšný management cestovního ruchu znamená rozvíjení a realizování efektivního managementu. Efektivní management začleňuje jak cestovní ruch, tak ochranu přírody a stanovuje limity pro provozování aktivit cestovního ruchu.

3. 1. 3 Rizika cestovního ruchu v chráněných územích

Návštěvníci mohou způsobit také negativní efekty, které ale mohou být kompetentně řízeny a zmírněny zájmovými stranami chráněného území, které by měly rozhodnout, do jaké míry jsou negativní efekty cestovního ruchu akceptovatelné, a navrhují, jak budou řízeny (Eagles, McCool, Haynes 2002). Zde by měl zasáhnout vhodný destinační management, který se v rámci udržitelnosti snaží o koordinované chování destinace cestovního ruchu zajišťující zájmy jak přírodního dědictví, tak i návštěvníků destinace a ostatních akterů cestovního ruchu (Zelenka et al. 2013).

Negativní efekty lze v souladu s konceptem udržitelného rozvoje rozdělit na tři skupiny: ekonomické, socio-kulturní a environmentální. Autoři Eagles, McCool a Haynes (2002) zpracovali podrobnou tabulku environmentálních rizik cestovního ruchu citovanou v díle „Udržitelný cestovní ruch v chráněných územích“ (Zelenka et al. 2013) a rozdělenou podle části biosféry, kterou ovlivňují.

Kniha „Řízení cestovního ruchu v místech zapsaných na seznamu světového dědictví UNESCO“ (Pedersen 2002 In: Zelenka et al. 2013) rozebírá environmentální dopady na krajinu a uvádí:

- Dopady na půdu obvykle zahrnují erozi a zhutňování,
- dopadem na povrchovou vodu jsou výskyt patogenních bakterií, organického znečištění a znečištění pevnými látkami,
- rušení divokých zvířat (např. některé druhy ptáků).

Socio-kulturní dopady jsou podrobně uvedeny v průvodci pro management a plánování v chráněných územích (Eagles, McCool, Haynes 2002). Jedná se například o přetížení destinace, sezónnost související s nezaměstnaností rezidentů mimo sezónu, komercializace tradic, ztráta integrity apod.

Významnými ekonomickými dopady presentovanými autory Eagles, McCool a Haynes (2002) jsou: vzrůstající poptávka po zboží a službách, kdy s nárůstem návštěvníků narůstá i poptávka po základních službách, jako je zdravotní péče nebo služby policie. Zvýšení poptávky po zboží a službách vede také ke zvyšování jejich cen, a tím vzrůstajícímu daňovému zatížení pro místní komunitu. Vzrůstající návštěvnost ekonomicky nezatěžuje pouze místní komunitu, ale také management chráněného území (Správu NP), protože je nutné zvýšení počtu pracovních míst a rozšíření vybavení, což vede ke vzrůstajícím nákladům na řízení chráněného území.

3. 2 Specifické nástroje udržitelného cestovního ruchu v CHÚ

V této kapitole jsou uvedeny specifické nástroje udržitelného cestovního ruchu, které jsou strategické pro ochranu přírody a krajiny. Mezi vybranými nástroji jsou například závazné dokumenty managementu chráněného území, jako je plán péče či návštěvní řád, návštěvnický management chráněného území a v neposlední řadě zonace, která je jedním z nejdůležitějších nástrojů ochrany přírody.

3. 2. 1 Plány péče

Podle *zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny*, jsou plány péče podkladem pro plánovací dokumenty pro řízení vývoje poměrů ve zvláště chráněných územích a ochranných pásmech, a jsou obvykle zpracovány na období deseti let. Jsou zároveň podkladem pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Projednaný a schválený plán péče je podmínkou k realizaci jakékoliv záměrné činnosti

v chráněném území. Plán péče KRNAP usměrňuje způsoby využívání CHÚ, které nejsou zákonem zakázány, ale mohou poškodit přírodní hodnoty. V plánech péče jsou stanoveny kritické hodnoty, při jejichž překročení jsou provedena určitá opatření. Zatímco zřizovací předpis je odvozen od stavu, ve kterém se území nacházela v době vyhlášení, plány péče reagují na současný stav území a podle něj stanovují další postup.

3. 2. 2 Zonace

Cestovní ruch nelze z chráněných území zcela vyloučit, ale je možné jeho intenzitu regulovat, prostorově rozdělit a upřednostnit jeho určité formy (Klapka 2008). Proto jsou národní parky rozděleny zpravidla do tří zón, založených na ekologických hodnotách daného území, které mají za cíl tento úkol splnit (Klapka 2008). Důležitá je podpora takového cestovního ruchu, který má minimální negativní efekty na přírodu, jak uvádí Klapka (2008). Takový cestovní ruch může být nazýván také ekoturismus, jehož primárním zájmem je „ochrana ekosystémů, biodiverzity a přírodního prostředí, ke které může finančně či jinak přispět“ (Klapka 2008).

Zonace by podle díla „Udržitelný cestovní ruch v chráněných územích“ (Zelenka et al. 2013) měla respektovat přírodní a krajinné hodnoty území, a měla by také vycházet ze zonace ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. V knize „Udržitelný cestovní ruch v chráněných územích“ (Zelenka et al. 2013: 189) autoři uvádí: „... zonace určuje základní způsoby využití chráněného prostředí pro cestovní ruch s prioritou ochrany přírody, krajiny a zájmů místní komunity.“ Jako podklad pro management může soužití zonace ve vztahu k cestovnímu ruchu, která je často využívána z důvodu složité změny zonace stanovené zákonem.

Zonace stanovená zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny uvádí, že národní parky se zpravidla člení do tří zón, přičemž v první zóně je režim ochrany nejprísnejší. Dále stanovuje, že bližší charakteristiku a režim zón upravuje závazný předpis, kterým se národní park vyhláší.

Zonace ve vztahu k cestovnímu ruchu je nový přístup zonace, který vychází ze zonace ze zákona a určuje způsoby využití chráněného území. Jedná se například o využití podle činností provozovaných v národním parku tak, aby zůstala zachována nedotčenost přírody a také zájmy místní komunity. Zonace je tedy rozhodujícím kritériem rozhodování managementu zvláště chráněného území (Zelenka et al. 2013).

Tato problematika je podrobněji zpracována v kapitole č. 3. 5 Zonace.

3. 2. 3 Návštěvní řád

Jak je uvedeno v *zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny*, návštěvní řád vydává správa národního parku (orgán ochrany přírody), přičemž osoby trvale pobývající nebo pracující mohou být z návštěvního řádu vyňaty v určitém rozsahu.

Zákon dále stanovuje že: „*na území národních parků je omezen vstup, vjezd, volný pohyb osob mimo zastavěné území a rekreační a turistická aktivita osob. Podmínky tohoto omezení a výčet turistických a rekreačních činností, které jsou zakázány, stanoví tento zákon a návštěvní řády.*“

3. 2. 4 Návštěvnícký management

Slovník cestovního ruchu (Zelenka, Pásková 2012) definuje návštěvnícký management jako: „*Soubor manažerských technik a nástrojů využívaný aktéry CR (především organizacemi destinačního managementu a v managementu CHÚ) pro řízení toku návštěvníků a jejich chování.*“

Podle článku „Visitor management in protected areas“ (Kacetyl, Zelenka 2013) je návštěvnícký management neefektivnější, pokud je vyvíjen současně s jinými manažerskými technikami. Zelenka et al. (2013) dodává, že je vhodné vycházet z koncepce ochrany přírody a krajiny (plány péče NP a CHKO) a využívat kombinaci několika nástrojů, jako je zonace chráněného území ve vztahu k cestovnímu ruchu, přístupového managementu, optimalizace turistické infrastruktury a monitoringu; Kacetyl a Zelenka (2013) zároveň popisují jejich vhodné použití.

Případová studie „Recreational traffic management“ (Regnerus, Beunen, Jaarsma 2007) se zabývá vstupními branami jako prostředkem návštěvníckého managementu na příkladu oblasti Veluwe v Nizozemsku. Jejich studie potvrdila, že vstupní brány vedou návštěvníky k tomu, aby zaparkovali auta u těchto bran, tím je snižován provoz vozidel a zároveň dopady na krajinu a přírodu.

3. 2. 4. 1 Modely návštěvníckého managementu

Existuje několik modelů managementu, kterými se návštěvnícký management řídí. Byly vytvořeny k dosažení cílů návštěvníckého managementu, jak uvádí Zelenka et al. (2013).

Obrázek 1 Přístupy návštěvnického managementu a jejich implementace v různých modelech řízení návštěvníků. Zdroj: Zelenka, Kacetl (2013)

Jedním z cílů managementu je zachování zážitku návštěvníka chráněného území, kdy je využíváno například modelů ROS a VERP (viz Obrázek 2). Dalším odvětvím návštěvnického managementu je podle Zelenky et al. (2013) management dopadů návštěvníka, kterým se zabývají například modely LAC, PAVIM A VIM (viz Obrázek 2). Součástí návštěvnického managementu je také proces řízení aktivit návštěvníků, který podle knihy „Udržitelný cestovní ruch v chráněných územích“ (Zelenka et al. 2013) pracuje s hierarchií rozhodnutí v rámci strategie managementu. Tímto tématem se zabývá například model ROS rozšířený o principy VIM, VERP a LAC (viz Obrázek 2).

Následující modely jsou převzaty z knihy „Sustainable tourism in protected areas“ (Eagles, McCool, Haynes 2002) a článku „Visitor management in protected areas“ (Kacetl, Zelenka 2013):

- **LAC** (Limits to Acceptable Change Model) nebo také model limitů přijatelné změny.
- **VIM** (Visitor Impact Management)- Management dopadů návštěvníka; je založen na třech hlavních problémech dopadů CR: problémové podmínky, potenciální příčiny a potenciální strategie managementu. Určují akceptovatelné limity nebo úroveň dopadu pomocí standardu indikátorů.

- **VAMP** (Visitor Activity Management Process)- Proces řízení aktivit návštěvníků; model pracuje s hierarchií rozhodnutí v rámci strategie managementu.
- **ROS** (Recreation Opportunity Spectrum)- Spektrum rekreačních příležitostí; metoda pro analýzu vhodného komplexu možností pro zajištění rekreačních potřeb obyvatel.
- **TOMM** (Tourism Optimization Management Model)- Model managementu pro optimalizaci turismu, který byl aplikován na ostrově Kangaroo v Austrálii a byl vymyšlen pro plánování turismu v chráněných územích. Hlavním úkolem tohoto modelu je monitorovat a vyhodnotit výhody a vlivy turismu na chráněné prostředí. Model je převážně založen na modelu LAC, ale s několika rozdíly, jako je široká regionální působnost a větší zapojení zúčastněných stran.
- **VERP** (Visitor Experience and Resource protection)- koncept ochrany zážitku návštěvníka a zdrojů vymezuje, jaká úroveň využívání je ještě přijatelná pro zachování kvality zážitku návštěvníka.
- **PAVIM** (Protected Areas Visitor Impact Management) Management dopadů návštěvníků v chráněných oblastech.

3.3 Modely managementu v chráněných územích

V této kapitole jsou rozebrány základní modely managementu z hlediska správy CHÚ podle knihy „Udržitelný cestovní ruch v chráněných územích“ (Zelenka et al. 2013):

- **Management vybraných aktivit a infrastruktury cestovního ruchu** je „založen na záměru regulovat nežádoucí aktivity a tím i dopady cestovního ruchu na přírodu a krajinu a případně propojit aktivity managementu CHÚ, místních samospráv a místních obyvatel ...“
- **Návštěvnický management a management infrastruktury cestovního ruchu** „se snaží usměrňovat a regulovat návštěvnost a chování návštěvnosti a s tím spojené dopady cestovního ruchu na přírodu a krajinu a také infrastrukturu cestovního ruchu“
- **Integrovaný management udržitelnosti cestovního ruchu a dalšího využití území** „propojuje koncepční, plánovitou, systémovou a systematickou optimalizaci dopadů cestovního ruchu s dalším využitím území, zvýšením ochrany přírody a krajiny a rozvojem místní komunity.“

Tabulka 2 Základní formy managementu v kombinaci s rozlišením jeho území působnosti. Zdroj: Zelenka et al. (2013)

Management vybraných aktivit a infrastruktury cestovního ruchu	V CHÚ
	V CHÚ a jeho okolí
Návštěvnícký management a management infrastruktury cestovního ruchu	V CHÚ
	V CHÚ a jeho okolí
Integrovaný management udržitelnosti cestovního ruchu a dalšího využití území	V CHÚ
	V CHÚ a jeho okolí

Z plánů péče národních parků Šumava (Správa NP Šumava 2015), Podyjí (Správa NP Podyjí 2012), České Švýcarsko (Správa NP České Švýcarsko 2007) a Krkonošského národního parku (Správa KRNAP 2010) vyplývá, že národní parky se řídí modelem návštěvníckého managementu, tzn., že jejich hlavním nástrojem ochrany přírody je regulování návštěvnosti a chování návštěvníků, čímž se snaží snížit negativní dopady na přírodu a krajinu. V posledních letech vzrůstá snaha národních parků o model Integrovaného managementu udržitelnosti cestovního ruchu, jak vyplývá z plánů péče jednotlivých národních parků. Ty v současné době stojí na hranici mezi kvalitním návštěvníckým managementem a rozvojem integrovaného managementu, který se snaží o systematickou optimalizaci dopadů cestovního ruchu současně se zachováním zájmů všech zúčastněných, jako je správa CHÚ, místní komunita, poskytovatelé služeb apod.

3. 4 Únosná kapacita

Se zonací úzce souvisí i koncept únosné kapacity. Koncept únosné kapacity může do jisté míry ukázat jaké využívání chráněného území pro cestovní ruch s prioritou ochrany přírody je ještě únosné a jaké ne.

Dle článku „Únosná kapacita v cestovním ruchu“ (Zelenka 2012) lze únosnou kapacitu vymezit několika způsoby, „jejich východiskem je míra flexibility daného systému na působící externí vliv“ a s tím související vratnost či nevratnost změny. To znamená, že únosná kapacita není pouze vlastnost území, je to i souhrn externí vlivů, který na prostředí působí.

Koncept únosné kapacity vychází podle článku Únosná kapacita v cestovním ruchu (Zelenka 2012:115) z toho, že „... cenná přírodní území mají určité limity vnějšího působení, při jejichž překročení dochází k nežádoucím resp. nevratným změnám ekosystémů v chráněném území a k narušení přirozeného vývoje ekosystémů“. Koncept únosné kapacity je jeden z konceptů používaný k posouzení antropogenních vlivů na krajinu, místní obyvatelé, návštěvníky a také na subjekty cestovního ruchu (Pásková In Zelenka et al. 2013;

UNWTO 2004). Má za cíl stanovit úroveň využitelnosti určitého území, kdy jsou zachovány původní hodnoty ekosystému a současně i uspokojení návštěvníků (UNWTO, 1992). Podle konceptu únosné kapacity existují limity pro využívání oblasti a v případě překročení těchto limitů dochází k poškozování a nevratným změnám chráněného území (Zelenka et al. 2013: 159; Wall 1982; Getz 1983 apod.).

Jak tvrdí Zelenka (2012:115) „*Únosnost území je vymezena především mírou flexibility daného přírodního nebo sociálního systému na působící externí vliv a s tím související vratnost či nevratnost změny po ukončení či v rámci působení vnějšího vlivu a žádoucnost či nežádoucnost výsledného stavu*“. Únosná kapacita je závislá na mnoha faktorech (Zelenka 2012):

- Vlastnosti přírodních systémů daného území
- Zranitelnost systémů určitého země
- Schopnost unést dopady provozovaných aktivit cestovního ruchu

Podle Zelenky a Kacetla (2013) jsou dopady návštěvnosti na krajinu a přírodu závislé také na variabilních specifikách navštívené oblasti, na připravenosti místní komunity a infrastruktury cestovního ruchu a také na připravenosti na příliv turistů. Ve vztahu k cestovnímu ruchu je vhodné rozlišovat krátkodobé a dlouhodobé dopady na přírodu a krajinu a jejich vratnost či nevratnost v souvislosti s mnoha dimenzemi únosné kapacity (např. psychologická, fyzická apod.) ve vztahu k vlivům na jednotlivé složky životního prostředí a také na samotné návštěvníky.

Někteří autoři uvádí přibližný vzorec pro vymezení únosné kapacity (např. Boullón, 1985 cit ve UNWTO 2004), který pouze zobecňuje jednotlivé oblasti a používá výhradně průměrný standard využitelnosti (obvykle člověk/ m²).

3. 4. 2 Indikátory modelu LAC

Vhodným podkladem pro zjišťování dodržování zonace může být aplikace indikátorů modelu LAC (limit akceptovatelné změny), které mohou napomoci k monitoringu negativních dopadů působení člověka na přírodu. Indikátory mohou být použity k monitorování toho, jak vývoj souvisí s konkrétním omezením, které může ovlivnit cestovní ruch (UNWTO 2004). Podle UNWTO (2004) má koncept ÚK hodnotu, zejména protože upozorňuje na limity a prahové hodnoty, které by neměly být překročeny. K posouzení únosné kapacity jsou využívány faktory z různých dimenzí ÚK, například environmentální (velikost území, křehkost prostředí, místní zdroje, topografie a vegetativní kryt), sociální (do-

stupnost zařízení). UNWTO (2004) také zdůrazňuje, že vliv lidské aktivity na určitý systém může být postupný a může ovlivňovat různé faktory v různé míře. Tyto faktory závisí především na administrativních rozhodnutích o přibližné udržitelné úrovni používání (UNWTO 1992: 18).

Clivaz, Hausser a Michelet (2004) ve své studii pro navržení monitorovacího systému cestovního ruchu pro regionální přírodní parky použili místo indikátorů udržitelnosti cestovního ruchu definování cílů území podle vlastních cílů a potřeb, a následně hodnotili míru jejich dosažení.

Podle UNWTO (1992) existuje mnoho manažerských technik, jak únosnou kapacitu zvýšit, například umístění stezek, poskytování odpovídajících informací, anebo zvýšení odolnosti intenzivně využívaných zdrojů.

3. 5 Zonace

Zonaci lze rozdělit na dva typy, zonaci ze zákona a zonaci ve vztahu k cestovnímu ruchu. Zonace ze zákona je popsána ve výkladovém slovníku cestovního ruchu (Zelenka, Pásková 2012) takto: „*rozdělení velkoplošných chráněných území podle přírodní hodnoty území do jednotlivých zón, které se liší metodami a způsoby ochrany*“.

Zonace ze zákona vychází z ochrany jednotlivých chráněných území, jako jsou národní parky, chráněné krajinné oblasti, biosférické rezervace apod. Váže se především na ochranu chráněného území jako systému. Primárně je určena k ochraně krajiny, domorodé populace nebo kulturního dědictví. Podle zákona 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny jsou národní parky zpravidla rozděleny do tří zón podle přírodní významnosti daného území. Zonaci ze zákona podrobně upravuje předpis, kterým se národní park zřizuje, a změny projednává Ministerstvo životního prostředí s dotčenými obcemi. Zákon dále stanovuje, co je zakázáno na území národních parků i s ohledem na jednotlivé zóny. Zonaci ze zákona upřesňují také plány péče jednotlivých národních parků.

Ze zonace ze zákona vychází také návrh zonace ve vztahu k cestovnímu ruchu, která existuje nad rámec zonace ze zákona, a v knize udržitelného cestovního ruchu (Zelenka et al. 2013) je charakterizována jako: „*rozdělení chráněných území podle přírodních hodnot území a dalších kritérií (zejména historický způsob využití území, současný a žádaný stav ekosystémů, geografické vztahy jednotlivých částí zvláště chráněných území, aktuální stav infrastruktury CR) do jednotlivých zón, které se liší metodami a způsoby ochrany a také možnostmi jejich využití pro cestovní ruch*.“ Ta si klade za cíl určit způsoby využití chráněného území tak aby zůstala zachována nedotčenost přírody, zájmy místní komunity,

a je rozhodujícím kritériem rozhodování managementu zvláště chráněného území, jak uvádí Zelenka et al. (2013). V managementu chráněného území by měla být využita také časová a prostorová zonace, která napomůže k ochraně přírody s různou citlivostí a sezónností.

Největším problémem je střet mezi ochranou prostředí a očekávaného zážitku návštěvníka chráněného území, proto by ochrana prostředí měla vycházet z kompromisu mezi ochranou přírody a zachováním zážitku účastníka CR.

Klíčem k zachování přitažlivé krajiny je podle díla „Udržitelnost cestovního ruchu v chráněných územích“ (Zelenka et al. 2013) strategický management, který by vedl k dlouhodobě udržitelnému cestovnímu ruchu, a území by se tak stalo místem rovnováhy mezi zachováním chráněného území a destinací, která umožňuje realizaci turistických aktivit atraktivních pro návštěvníka. Jedním z nástrojů strategického plánování je i návštěvnícký management, konkrétně přístupový management, který je využíván především v destinacích, kde je omezena možnost vstupu a kapacita území. Spočívá v řízení pohybu návštěvníků po destinaci a ovlivňování způsobu jejich chování pomocí nástrojů, jako jsou naučné stezky, turistické trasy, vhodné umístění stravovacích zařízení apod., dále řízení aktivit poskytovatelů služeb převážně ubytovacích a stravovacích. Tento management není založen na stanovení zákazů pro poskytovatele služeb CR a návštěvníky CR, ale snaží se o určité souznění člověka s nedotčenou krajinou. Řešením může být také osvěta obyvatel v oblasti chování v chráněných územích, která by mohla obsahovat ilustrační videa tematicky laděná na typickou faunu a flóru, rezidenty, podpory ochrany prostředí apod. Tato problematika je více rozvedena ve skriptech udržitelného cestovního (Zelenka et al. 2013).

Často využívanou zonací v zahraničí je zonace podle IUCN, kterou popisuje Benkhard (2004), který tvrdí, že účelem zonace je ujistit se, že národní park může splnit všechny své úkoly v oblastech k tomu vhodných. IUCN rozlišuje následující základní zóny využívané především v chráněných územích a divoké přírodě podle stupně ochrany a významnosti:

- **Jádrová zóna**- umožňuje pouze nedestruktivní management zaměřený na monitoring a výzkum.
- **Přírodní zóna/ „bezzásahová zóna“** - umožňuje objevování přírodních procesů s minimálním zásahem managementu a bez rozvoje infrastruktury, dále umožňuje výzkum, monitoring a regulovanou rekreaci s několika zařízeními.
- **Intenzivně využívaná zóna**- nabízí organizovanou rekreaci, výuková zařízení a regulovaná obchodní činnost; obvykle se zde nachází správa NP.

- **Intenzivně využívané enklávy nebo koridory**- zde je povolen vstup k návštěvě konkrétního místa (náboženské nebo kulturní památky) uvnitř uzavřené zóny.
- **Vývojové enklávy a koridory**- povoluje funkční rozvoj uvnitř uzavřených zón (např. hlavní silnice, vodoinstalace, elektrická síť).

Nepovinné zóny podle IUCN:

- **Buffer zone/okrajová zóna**- zaměřena na integraci výzkumu, vzdělávání, cestovního ruchu, udržitelného rozvoje a tradičních aktivit; podporuje nedestruktivní trvale udržitelné činnosti, které negativně neovlivňují chráněné území.
- **Přechodová zóna/zóna trvale udržitelného rozvoje**- vytvořena pro podporu udržitelného rozvoje a aktivit šetrných k životnímu prostředí; vytváří spojení mezi parkem a jeho okolím
- **Ekologické zóna**- vytvořena k ochraně druhů, jejich stanovišť a ekosystémů, které sahají až za hranice národního parku (např. prevence toků znečišťujících látek do NP).
- **Kulturní zóna**- k ochraně kultury a udržitelných tradic a zvyklostí; podpora udržení tradičních postupů, které podporují cíle NP.

4 Praktická část

Praktická část se zabývá Krkonošským národním parkem, především jeho zonací, konkrétně jejím využíváním, obcházením, nástroji k jejímu prosazení a podrobně rozebírá problémová místa z hlediska implementace zonace (viz kapitola 2.2 Metodika práce). Další kapitoly jsou věnovány charakteristice území, jeho historii, ale i cestovnímu ruchu v Krkonošském národním parku.

4. 1 Zonace v Krkonošském národním parku

4. 1. 1 Krkonošský národní park

Podle Správy KRNAP (2010) osídlování Krkonoš odstartovalo během 12. až 14. století. Ve středověku se zde začalo dobývat nerostné bohatství, především železné, měděné, arzenové a stříbrné rudy, s čímž souvisel i rozvoj Krkonošských sídel. Dalším významným průmyslovým odvětvím Krkonoš bylo sklářství (16-17. století), se kterým souvisela i těžba dřeva, která dodnes poznamenala vzhled Krkonoš. Když v 17. až 19. století došlo k přechodu na zemědělství, a rozvinulo se tím budní hospodářství a to napomohlo rozvoji turistiky. Ta dosáhla největšího rozmachu na přelomu 19. a 20. století, kdy docházelo nejrozsáhlejšímu poškozování přírody a krajiny. Postupně se zavedlo mnoho ochranných opatření, které dovršily vyhlášením národních parků v letech 1959 (Karkonoski Park Narodowy) a 1963 (Krkonošský národní park).

Krkonošský národní park byl zřízen roku 1963 vládním nařízením č.41/1963 SB., o zřízení Krkonošského národního parku podle zákona č. 40/1956 Sb., jak je uvedeno v Plánu péče v části A z období 2010-2020, a posledním zákonem z roku 1991 byly stanoveny nové podmínky jeho ochrany.

Na území KRNAP se z části rozkládá také chráněná krajinná oblast (CHKO) Jizerské hory. Jak je uvedeno v kapitole 3. 1, v místě KRNAP a CHKO Jizerské hory platí podle dohody Správy KRNAP a CHKO princip vyššího stupně ochrany přírody v NP a jeho ochranném pásmu.

4. 1. 2 Cestovní ruch v Krkonošském národním parku

Do Krkonošského národního parku míří mnoho návštěvníků za rekreací, a to především za turistikou a sjezdovým lyžováním. Velmi rozšířená je zde turistika pěší, kterou podporuje 700 km turistických značených tras, jak uvádí Správa KRNAP (2010), některé z nich jsou v zimních měsících uzavřeny. Krkonošský park láká také návštěvníky, kteří mají zálibu v cykloturistice, pro ně je zde vybudován systém terénních tras. Velmi důležitá

je v tomto ohledu dálková magistrála Jizerské hory – Krkonoše – Jeseníky (označena KČT 22), která propojuje jednotlivé trasy. Jak uvádí Správa KRNAP (2010), po národním parku je zakázáno jezdit na kole mimo silnice, místní komunikace a značené cyklostezky.

Dalším významným a celkem novým odvětvím turistiky v Krkonošském národním parku je skialpinismus. V Krkonošském národním parku se nachází 8 tras, které vedou převážně po značených stezkách pro turisty, jak uvádí Správa KRNAP (2010). Trasy jsou povoleny na období let 2014-2020. Dodržování podmínek skialpinismu je monitorováno Správou KRNAP.

Cestovní ruch patří k významným ekonomickým odvětvím KRNAP a sahá až do 17. století. Každoročně navštíví Krkonošský národní park přibližně 5 miliónů lidí. Problémem se tak stává nadměrný příliv návštěvníků, kteří se koncentrují především v nejzranitelnějších částech přírody, především v horských střediscích a jiných atraktivních lokalitách. Ze studie Kolpron CZ (2003:52) citované Správou KRNAP (2010) prováděné v období 2001-2003 vyplynulo, že v období bez sněhu se 50 % návštěvníků zdržuje v okolí středisek a do nejcennějších území nevstupuje. To se ale v současnosti mění z důvodu lepšího přístupu do vrcholových partií výstavbou lanovek a jejich zprovoznění i na letní sezónu. Významným problémem je koncentrace návštěvníků v okolí horských bud, která vede ke vzrůstajícímu množství odpadních vod a komunálního odpadu.

Výstavba mnoha horských chalup a bud pokračovala stavbou penzionů a hotelů, které narušily krajinný ráz. Jak uvádí Pásková a Zelenka (2009) typickým příkladem je hotel Horizont v Peci pod Sněžkou. Dalším příkladem může být například Luční a Labská bouda.

Intenzivní cestovní ruch má také za následek zanášení nepůvodních druhů rostlin na botách návštěvníků, kolech dopravních prostředků; nové druhy vytlačují druhy původní a tím se kompletně mění složení rostlinstva. Dochází i ke změně složení živočišných druhů a to především vlivem frekventovanosti cest a v nejhorším případě může dojít i ke genetickým změnám (Správa KRNAP 2010).

Dochází i k progresivnímu tlaku podnikatelů na výstavbu dalších lanovek, vleků, ubytovacích kapacit apod., a jak uvádí Pásková a Zelenka (2009: 63): „*Krkonoše aspirují na destinaci, jejíž krajina bude pouhým pozadím aktivit turismu a bude ve velké míře aktivně přetvářena pro potřeby turismu.*“

4. 1. 3 Mezinárodní význam Krkonošského národního parku

Správa KRNAP je členem IUCN (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources) bez hlasovacího práva a také je zapojena do dvou projektů v rámci programu UNESCO „Člověk a biosféra“, první je „Vliv lidské činnosti na horské a tundrové ekosystémy“ a druhý „Biosférické rezervace“ (Správa KRNAP 2010).

Krkonošský národní park je součástí Biosférické rezervace UNESCO, která zahrnuje KRNAP a jeho ochranné pásmo, a také polský Karkonoski Park Narodowy, tudíž je to rezervace bilaterální. Tato rezervace je rovněž členěna do tří zón (Plán péče KRNAP 2010-2020).

Krkonošský národní park je současně členem Úmluvy o mokřadech (Ramsar Convention), kterou uvádí Plán péče KRNAP (2010-2020:21), podle něj tato úmluva „vytváří rámec pro mezinárodní spolupráci při ochraně mokřadních biotopů“. Na seznamu mokřadů mezinárodního významu jsou uvedena krkonošská rašeliniště Pančavská louka, Labská louka a Úpské rašeliniště.

Plán péče KRNAP (2010-2020) dále uvádí, že Krkonošský národní park je zahrnut v projektu CEHEM (Centre for Management and Restoration of the Biodiversity of Disturbed Ecosystems of the Hercynian Mountains). Projekt byl zahájen v roce 1994 k vytvoření koordinovaného centra pro management a rekonstrukci biodiverzity narušených ekosystémů evropských středohor se sídlem v Krkonoších.

A v neposlední řadě patří KRNAP do soustavy Natura 2000, která je podrobněji popsána v kapitole 4.4.1 Zonace KRNAP.

4. 1. 4 Současná zonace KRNAP

Plán péče KRNAP uvádí přesné vymezení hranice KRNAP a stávající zonaci KRNAP (viz Obrázek 3), která se dělí do tří stupňů ochrany a ochranného pásma, a jsou zde stanovena klíčová kritéria, podle kterých je zonace vymezena. Stávající zonace je následující:

- **I. zóna** (přísná přírodní)
- **II. zóna** (řízená přírodní)
- **III. zóna** (okrajová)
- Ochranné pásmo, které není součástí KRNAP

Do I. zóny jsou podle Plánu péče KRNAP (Správa KRNAP 2010): „území nejvyšší přírodovědné hodnoty s výskytem unikátních ekosystémů krkonošské arкто-alpínské tundry

nad horní hranicí lesa“ (např. subarktická rašelině, klečové porosty apod.). Tato zóna byla ovlivněna lidskou činností zcela minimálně a v současné době je zde lidská činnost omezena jen na regulovanou letní a zimní turistiku. Do II. zóny jsou zařazeny významné přírodní hodnoty v oblasti horní hranice lesa. Toto území bylo v minulosti pozměněno především zemědělskou činností, ale jelikož je tato zóna propojena s I. zónou, je i v této zóně patrná druhová diverzita. III. zóna je charakteristická lesními i nelesními ekosystémy. Tato zóna byla v minulosti významně ovlivněna člověkem. Nacházejí se zde malé obce a vesnice. Toto území bylo ovlivněno především zemědělstvím a v současnosti je hojně využíváno pro rekreaci a turistiku.

Klíčová kritéria pro vymezení zonace jsou podle plánu péče KRNAP (Správa KRNAP 2010) následující:

- a) Přírodovědná hodnota a zranitelnost území,
- b) Historické aspekty (osídlení a exploatace Krkonoš během uplynulých několika století, existence historických objektů v I. zóně, existence významných sportovních rekreačních center apod.),
- c) Spojitost (neroztříštěnost) zón (cenné, ale rozsahem nevelké lokality uvnitř III. zóny a ochranného pásma jsou vyhlášeny jako maloplošná ZCHÚ nebo ošetřeny v plánu péče specifickým managementem),
- d) Návaznost na zonaci polského Karkonoszkego Parku Narodowego,
- e) Nedělení parcel, zahrnutí intravilánu (zastavěné plochy obcí) příslušné obce do jediné zóny apod.

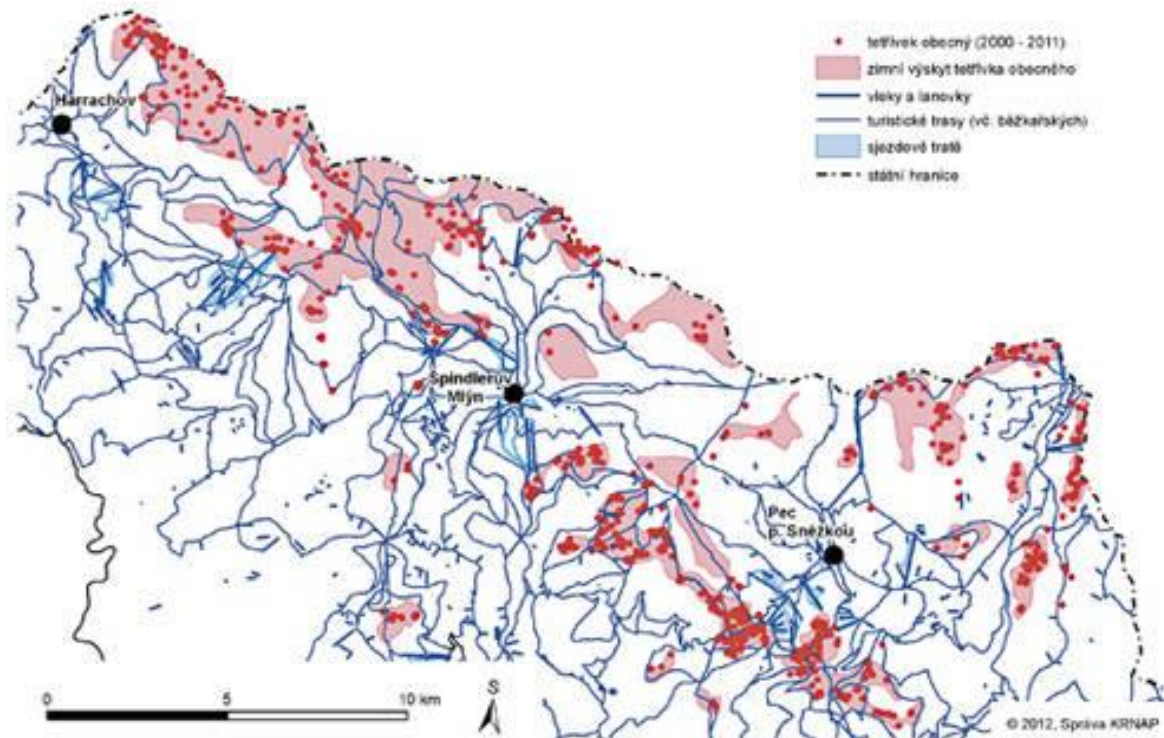
Zvláštnímu ochrannému režimu podle zákona č. 114/1192 Sb., *o ochraně přírody a krajiny* podléhají i přírodní památky (maloplošná zvláště chráněná území) nacházející se mimo horské území, jako je například Slunečná stráž, lom Strážné, Labská soutěska, Anenské údolí, Herlíkovické štoly a Sklenářovické údolí uvedené v Plánu péče KRNAP (Správa KRNAP 2010).

Dále je v tomto národním parku vymezeno území podle soustavy Natura 2000, které je jedním z podkladů pro stanovení zonace KRNAP (Správa KRNAP 2010):

- **Ptačí oblast Krkonoše**, která se rozkládá na celém území NP a zčásti i v ochranném pásmu a cílem její ochrany je zachování ekosystémů významných pro druhy ptáků v jejich přirozeném prostředí (nařízení vlády č. 600/2004 Sb.). Podle plánu péče je předmětem ochrany ptačí oblasti populace tetřívka obecného (viz Obrázek 2), sýce rousného, čápa černého,

chřástala polního, lejska malého, datla černého a slavíka modráčka tundrového.

- **Evropsky významná lokalita Krkonoše (EVL)** na celém území NP a jeho ochranného pásma. Předmětem ochrany jsou přírodní stanoviště (např. jeskyně, rašeliniště, subarktické vrbové křoviny, acidofilní smrčiny apod.), rostliny (např. zvonek český, svízel sudetský, všivec krkonošský pravý apod.) a živočichové.

Obrázek 2 Výskyt tetřívka obecného a sportovní a rekreační infrastruktura v Krkonošském národním parku a v ptačí oblasti Krkonoše. Zdroj: Správa KRNAP (2012), staženo dne 15. 12. 2014

Tabulka 3 Výměry zón KRNAP a jeho ochranného pásma zaokrouhlené na ha (údaje GIS Správy KRNAP). Zdroj: Správa KRNAP (2010)

Území	Výměra (ha)
1. zóna KRNAP	4.503
2. zóna KRNAP	3.416
3. zóna KRNAP	28.408
Celková plocha KRNAP	36.327
Ochranné pásmo	18.642
KRNAP + ochranné pásmo	54.969

Obrázek 3 Zonace Krkonošského národního parku. Zdroj: Plán péče KRNAP (Správa KRNAP 2010), staženo dne 15. 12. 2014

4. 1. 5 Nástroje prosazení zonace v KRNAP

Vedení stezek

Vedení stezek je důležitým nástrojem zonace v Krkonošském národním parku. Správa KRNAP se snaží o takové vedení stezek, které by minimálně narušilo ekosystémy KRNAP. Jak uvádí oficiální webové stránky Krkonošského národního parku (Správa KRNAP 2010), stezky jsou vedeny tak, aby se vyhýbaly významným chráněným rostlinám a habitatům místní fauny a jejich migračním cestám. Nový návrh novely zákona o ochraně přírody a krajiny přistupuje k zonaci zcela z jiného hlediska a chystá se vytvořit tzv. „kličková území“, kde by byl vstup zcela zakázán a místa by byla regulována podle mnoha faktorů (např. sezóna, doba hnízdění ptáků).

Správné vedení turistických tras by mělo omezit negativní dopady vstupu návštěvníků, především sešlap stezek a erozi jak uvádí disertační práce „Návrh strategie udržitelnosti pro biosférickou rezervaci Krkonoše“ (Klapka 2006).

Vymezení stezek

Na celém území KRNAP vede podle Správy KRNAP (2010) cca 700 km značených stezek, které jsou značeny formou pásového značení ve čtyřech základních barvách (tzn. červená, žlutá, zelená, modrá). V zimních měsících slouží pro lepší orientaci tyčové značení (viz Obrázek 4). V I. zóně Krkonošského národního parku je pohyb možný pouze po vyznačených stezkách, v II. a III. zóně je umožněn volný pohyb pěších turistů. Cykloturistika je v celém území národního parku omezena pouze na značené stezky.

Obrázek 4 Ukázka tyčového značení v KRNAP. Zdroj: vlastní foto, 1. 3. 2014

Infrastruktura CR

Podle Správy KRNAP (2010) k poučení návštěvníků o chování v jednotlivých zónách národního parku mohou posloužit například informační nebo upozorňovací tabule (viz Obrázek 5). Informační tabule slouží především jako osvěta, dětem umožňuje se zábavnou formou dozvědět o ochraně přírody, a fungují také jako zjednodušený návštěvní řád. Upozorňovací tabule slouží spíše k orientaci, konkrétně k určení, v jaké zóně se návštěvník právě nachází. Zvláštní formou upozorňovacího předmětu jsou dva červené horizontální pruhy umístěné na kmenech stromů, které návštěvníky upozorňují, že vstupují na území národního parku.

Informace na informačních tabulích by měli návštěvníka k dodržování pravidel motivovat, a proto by komunikace s návštěvníky měla probíhat pozitivně a ne formou zákazu.

Dalším nástrojem zonace je značení stezek. Stezky by měli být upraveny tak, aby návštěvníci nebyli nuceni z cest vybočovat (např. dostatečná šíře cesty apod.), v mnohých případech tomu tak ale není. V minulosti byl problém s kvalitou cesty například v okolí Labské boudy, kdy cesta byla tak poničená, že zásobovací vozidla byla nucena cestu objíždět po horských loukách (viz kapitola 4. 4. 4).

Obrázek 5 Upozorňovací tabule. 1. zóna KRNAP. Zdroj: vlastní foto, 1. 3. 2014

Návštěvní řád

Návštěvní řád KRNAP (Správa KRNAP 2010) uvádí podmínky chování, jak v celém národním parku, tak i v jednotlivých zónách (viz kapitola 3.2.3). Upravuje například pohyb pěších a vstup do I. zóny, vjezd a setrvání vozidel v jednotlivých zónách, vyhrazená místa pro různé druhy sportů apod. Jsou zde uvedeny také činnosti, které jsou zakázány na celém území národního parku a postihy za jejich porušení. Kontrola dodržování návštěvního řádu a jiných právních předpisů je prováděna zejména strážci přírody.

Plán péče KRNAP

Jak je uvedeno v kapitole 3. 2, Plán péče KRNAP (Správa KRNAP 2010) usměrňuje způsoby využívání národního parku, které nejsou zákonem zakázány, ale mohou poškodit přírodní hodnoty. V plánech péče jsou stanoveny kritické hodnoty, při jejichž překročení, jsou provedena určitá opatření. Tento plán zahrnuje také popis všech dlouhodobých i krátkodobých cílů a opatření. Dále popisuje zonaci z hlediska cestovního ruchu, která upravuje rozumné využívání Krkonoš současně s respektováním krajinných a přírodních hodnot.

4. 1. 6 Návrh novely zákona o ochraně přírody a krajiny a vliv

V současné době se v parlamentu projednává návrh novely zákona č. 114/1192 Sb., *o ochraně přírody a krajiny*, který by rušil dosavadní I. až IV. upravující možnosti vstupu na území. V I. zóně by byl vstup regulován vymezením tzv. „klidových území“, což jsou menší území, která budou určena podle citlivostí některých druhů na návštěvnost území. Tato území budou stanovena Ministerstvem životního prostředí opatřením obecné povahy.

Podle tohoto návrhu zákona by zóny byly členěny na přírodní, přírodě blízkou, zónu trvalé péče o přírodu a zónu kulturní krajiny. Zonaci bude schvalovat Ministerstvo životního prostřednictvím formou opatření obecné povahy.

4. 1. 7 Problémy implementace zonace v KRNAP

Při vytváření zonace je nutno vzít v potaz mnoho faktorů, např. výskyt vzácných rostlin, stanoviště zvěře. S tím je ale spojeno mnoho problémů z hlediska implementace zonace, která je ne vždy jednoduchá. Správa KRNAP má za úkol vytvořit takovou zonaci, která by vedla k minimalizaci poškození místní fauny a flóry.

K vytváření zonace existuje mnoho přístupů, například ekosystémový přístup, který vychází z návrhu zonace z hlediska cestovního ruchu. Tento přístup podrobně rozebírají autoři Klapka, Nováková a Cetkovský (2007), kteří ve své studii řeší ekosystémový přístup k zonaci Krkonošského národního parku, vycházející z analýzy půdního krytu s důrazem na charakter aktuální vegetace. Jak tvrdí tito autoři, ekosystémový přístup je spíše teoretický, ale je důležitým východiskem při rozhodování o konečné podobě zonace národního parku. Podle jejich ekosystémového přístupu hranice Krkonošského národního parku často rozdělují jeden typ ekosystémů na části, které mají různé úrovně ochrany. Dále ve shrnutí dodávají: „*V návrhu ekosystémové zonace KRNAP podstatně vzrostla rozloha I. zóny, čímž se sice přiblížila regionálním a mezinárodním standardům pro zonaci národních parků, ale v žádném případě jim nedostála.*“

Benkhard (2004) uvádí problémy implementace zonace na příkladu maďarských národních parků. Podle něj je největším problémem zonace ze zákona nemožnost regulování vstupu do národního parku. Jeho myšlenka pro zlepšení této situace představuje systém vstupních karet, kdy by byl vstup do I. a II. zóny omezen určitým počtem návštěvníků za rok. Dalšími problémy implementace zonace jsou podle něj vlastnické vztahy v národním parku, rozdílné názory v rámci rozvíjení jednotlivých zón, lokace chráněných hodnot, která v některých případech neumožňuje rozvíjet je do jednoho bloku nebo zóny.

4. 1. 8 Problémová místa z hlediska implementace zonace

V Krkonošském národním parku se projevují tři hlavní problémy střetu záměrů zonace a cestovního ruchu (viz kapitola 4.4.4):

- sjezdové lyžování a jiné formy zimní turistiky,
- zatížení hřebenových stezek,
- osídlování Krkonoš

Ke zpracování této kapitoly byly využity jak případové studie jednotlivých problémů, tak názory odborníků z řad zaměstnanců Krkonošského národního parku (viz kapitola 2.2 Metodika práce)

4. 1. 8. 1 Sjezdové lyžování v Krkonošském národním parku

Už několik desetiletí se stále zvyšuje snaha budovat nové lyžařské areály, vleky a sjezdovky. V posledních letech je to patrné ještě více, jak uvádí autoři Flousek a Harčarik (2009), kteří dále poznamenávají, že „za poslední čtyři roky stoupla přepravní kapacita 15 největších center v České republice o plnou třetinu“.

Jak uvádí Štursa (2007:603): „Krkonoše představují naše nejvyhledávanější středisko zimních sportů a rekreace“. Podle Štursy jsou důvodem především příznivé sněhové podmínky a kvalita poskytovaných služeb CR včetně vybavenosti z hlediska zimních sportů. A proto je podle článku „Ekologické aspekty sjezdového lyžování v Krkonoších“ (Štursa 2007) vyvíjen neustálý tlak provozovatelů, vlastníků a rovněž místní samosprávy k výstavbě nových ski areálů nebo jejich modernizaci. Sjezdové lyžování přináší také mnoho ekologických problémů, které uvádí Štursa (2007):

- Trvalé zmenšení plochy lesních porostů a ovlivnění jejich ekologické stability,
- zvýšená eroze půdy na odlesněných svazích,

- trvalé změny krajinného rázu,
- složitá problematika biotechnologie v péči o sjezdové trati,
- parcelizace území.

Problémem sjezdového lyžování na území Krkonošského národního parku je i provozování tzv. freeride, což je nelegální aktivita, která je v Plánu péče KRNAP (Správa KRNAP 2010: 153) popisována jako: „*jízda neupravovaným terénem, která např. v lesních porostech způsobuje zraňování podrostu a poškození keříčkové vegetace nad horní hranicí lesa při nedostatečné sněhové pokrývce*“.

Vlivem sjezdového lyžování, úpravou sjezdových tratí, ale i jinými formami turistiky, jsou narušovány klidové zóny místních živočichů, a to především tetřívka obecného, anebo sokola stěhovavého. Tito živočichové jsou velmi plaší a při opakovaném vyrušování se vysílí natolik, že zemřou, anebo se stanou potravou predátorů, jak uvádí Správa KRNAP (2010). Rušení tetřívka obecného a jeho následky podrobně popisuje Warren, Baines a Richardson (2009).

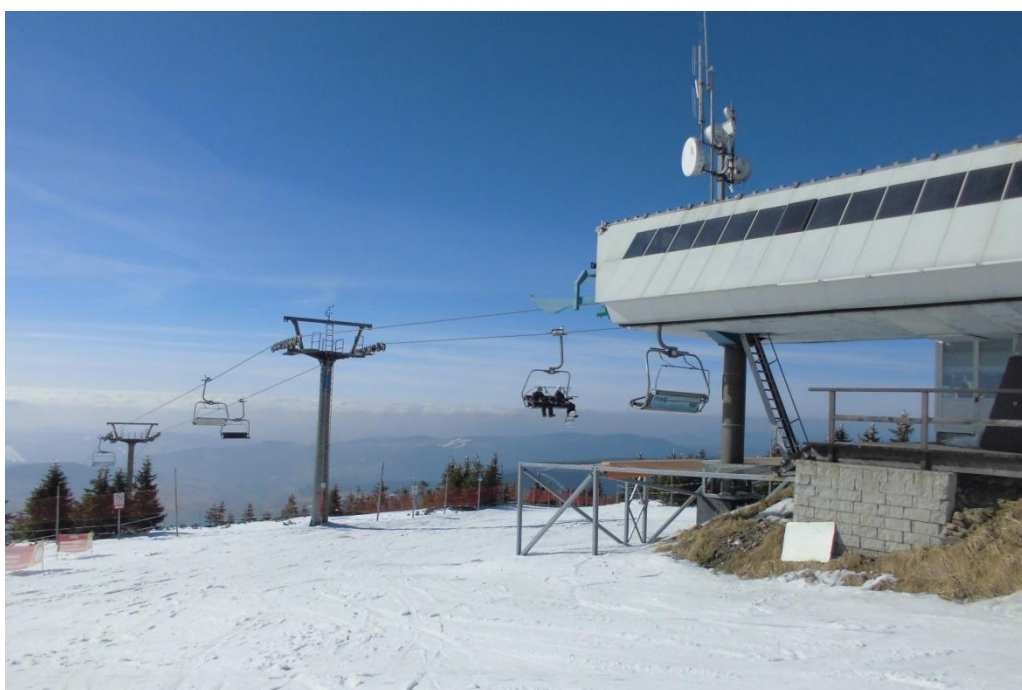
Jak uvádí Flousek a Harčarik (2009): „*rozvoj sjezdových tratí je navrhován na úkor lesních porostů*“. Tito autoři uvádí, že je negativně ovlivňována především ekologická stabilita a biodiverzita. Dále dochází ke změnám vegetačního krytu, snižování druhové rozmanitosti a k mechanickému poškozování půdy během úpravy sjezdových tratí (Flousek, Harčarik 2009).

Dále jsou uvedeny vybrané příklady střetu sjezdového lyžování a záměrů zonace.

Sjezdové lyžování na Lysé hoře

Lysá hora je dominantou turistického a lyžařského střediska Rokytnice nad Jizerou. Jak uvádí Bašta a Štursa (2013), už po desítky let se vede mnoho diskuzí a sporů o způsobu využívání tohoto horského masivu. Při řešení názorových rozdílů o využívání přírody krajiny byla ze strany vlastníků ski areálů použita tzv. „salámová metoda“, kdy jak uvádí Bašta a Štursa (2013:96): „*se kontroverzní či obtížné cíle, řešení a požadavky, které by se celkově prosazovaly jen těžko, nebo by byly zcela neprůchodné, rozdělí na malé dílčí krůčky, a ty se prosazují postupně*“. Takto bylo postupováno i v případě lanové dráhy na Lysé hoře, kdy došlo ke kompromisu formou dohody o vybudování lanové dráhy na zimní provoz, ale se zákazem snowboardingu. Nyní je situace taková, že snowboarding je zde povolen a stoupá tlak majitelů ski areálů na otevření letního provozu (Šťastná 2015).

První nápor lyžařů Lysá hora zaznamenala až v polovině minulého století, kdy vznikla i první sjezdovka. Nyní je Rokytnice nad Jizerou populární lyžařský areál. V roce 1996 byla z Horních domků až na vrchol Lysé hory vybudována dlouho diskutovaná čtyřsedačková lanovka. Konec lanovky ale zasahuje do I. zóny NP (viz Obrázek 6), a proto bylo kompromisem rozhodnuto, že provoz lanovky bude omezen pouze na zimní měsíce a při dostatečné sněhové pokrývce (Bašta, Štursa 2013). Podle Petry Šťastné (2015) umožnění letního provozu není možné, jelikož v okolí horní stanice lanové dráhy se nenachází stezka pro návštěvníky, proto by bylo nutné ji vybudovat a projevila by se zde velká koncentrace návštěvníků, která by měla vliv na klidovou zónu populace tetřívka obecného (viz kapitola 4.4.1 Současná zonace KRNAP). Podle posudku Ministerstva životního prostředí byl kompromis mezi sjezdovým lyžováním a ochranou přírody proveden již umožněním zimního provozu lanové dráhy.

Obrázek 6 Horní stanice lanové dráhy na Lysé hoře v I. zóně KRNAP. Zdroj: vlastní foto, 1. 3. 2014

Tento kompromis byl pro Rokytnici nevýhodný. Po několika sezónách s nedostatkem sněhu začala lanová dráha prodělavat a začalo úsilí pro její zpřístupnění i v letní sezóně, jak uvádí Bašta a Štursa (2013).

Na jedné straně stojí snaha o rozvoj horského střediska zimních sportů a na druhé straně území Krkonošského národního parku s určitými ekologickými limity. Podle Štursy (2007) by management na sjezdových tratích, a s tím související výstavba nových tratí a

objektů v okolí tratí, měl vycházet především ze statutu národního parku a respektovat zóny NP a jeho ochranné pásmo.

4. 1. 8. 2 Zatížení hřebenových stezek

Se vzrůstající návštěvností Krkonošského národního parku vzniká plno negativních efektů (viz kapitola 3.1.3). Vysokým zatížením hřebenových stezek, kdy se návštěvníci koncentrují v okolí nejnavštěvovanějších míst, vzniká například eroze, narušení původního půdního krytu, sešlap stezek apod. Vlivem koncentrace návštěvníků na určitých místech vzniká spousta odpadu, a to jak odpadní vody, tak komunální odpad šířený návštěvníky. Jako příklad je v této kapitole rozebráno zatížení hřebenových stezek v okolí Sněžky, pramene Labe a Labské boudy, kde je koncentrace návštěvníků velmi vysoká a neustále se zvyšuje. Všechna tato místa se nachází v I. zóně Krkonošského národního parku.

Problémem je podle Petry Šťastné (2015) nemožnost regulace návštěvníků, kterou zákon neumožňuje. Zamezit erozi a sešlapu lze pouze pomocí infrastruktury cestovního ruchu (např. zábrany, zábradlí) a vytvářením vyhlídkových míst, které motivují návštěvníky k tomu, aby se v I. zóně pohybovali pouze po značených stezkách. Částečným zamezením negativních efektů v KRNAP je také to, že zde nejsou pořádány veřejné akce (např. závody), které by vedly ke koncentraci návštěvníků a s tím spojené poškození daného území.

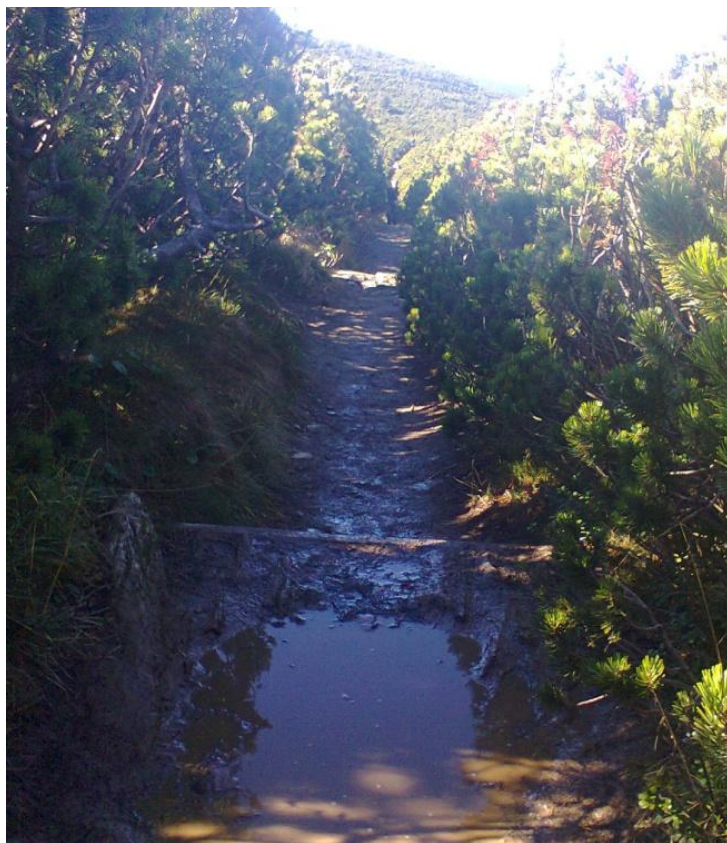
Zatížení hřebenových stezek na Sněžce

Nejnavštěvovanějším místem Krkonoš je nejvyšší vrchol národního parku Sněžka, která láká turisty z celé České republiky, sousedního Polska a návštěvníky z dalších zemí.

Sněžka, která se nachází v I. zóně (tzn. zóna nejvyšší ochrany) podle Plánu péče KRNAP (Správa KRNAP 2010), je nejvíce navštěvovaným místem v Krkonoších. Problémem je zde výrazné proudění davů lidí, kteří chodí mimo vyznačené stezky a vytváří tak paralelní cesty, které vedou k erozi půdy.

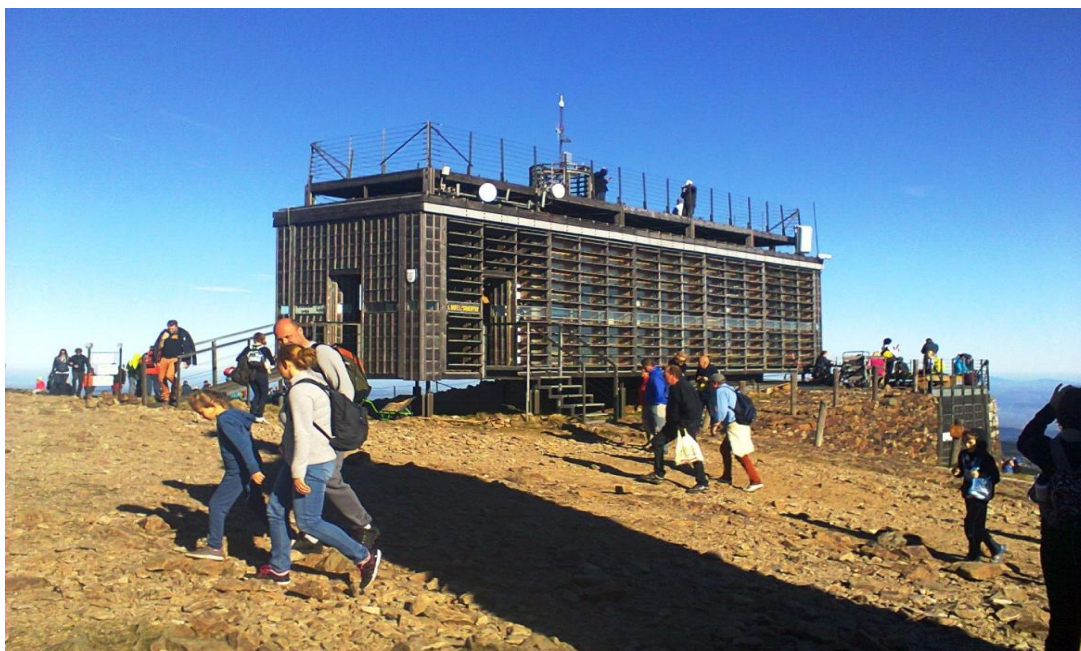
Obrázek 7 Příklad vhodně upravené cesty. Zdroj: vlastní foto, 19. 10. 2014

Obrázek 8 Příklad špatně upravené cesty. Zdroj: vlastní foto, 19. 10. 2014

Podle studie „Kategorizace a zhodnocení vlivu rekreačního, sportovního a turistického ruchu na ekosystémy jádrové zóny Biosférické rezervace Krkonoše“ (Suchý, Habr, Vítková 2007: 632) denně Sněžku navštíví 2 100 návštěvníků. Tato studie dále uvádí: „*Na vrchol Sněžky se napojují často využívané přístupové trasy Obřím dolem, přes Růžovou horu, přes Výrovku a Luční boudu a po hřebeni přes Špindlerovu boudu. Polští turisté, kterých je na vrcholu Sněžky významný podíl, využívají především trasu od horní stanice lanovky z polské strany.*“ Podle této studie je nejvíce vytižený úsek Sněžka- rozcestí pod Sněžkou, a to především v letní sezóně, nejméně vytižená je sezóna zimní.

K návštěvnosti Sněžky také přispěla nově vystavěná lanová dráha z Pece pod Sněžkou, která je v provozu denně mimo dubna a listopadu. Je schopna přepravit 250 lidí za hodinu, což bylo podmínkou ochránců přírody.

Obrázek 9 Poštovna na Sněžce. Zdroj: vlastní foto, 19. 10. 2014

Obrázek 10 Sněžka: turisté v oblasti zákazu vstupu. Zdroj: vlastní foto, 19. 10. 2014

Labská bouda

Labská bouda se nachází v I. zóně Krkonošského národního parku. Byla vybudována v roce 1830 a od počátku sloužila jako přístřeší pro turisty. Labská bouda společně s pramenem Labe dlouhodobě patří mezi nejnavštěvovanější místa Krkonoš. V její blízkosti se nachází Labské jámy, Pančavský vodopád a pramen Labe, tím je Labská bouda stavěna do velice výhodné pozice.

Výstavbou Labské boudy došlo k velice výrazné změně krajinného rázu. Postupným zvyšováním lůžkové kapacity Labské boudy vedlo také k vysoké zátěži přístupových cest a tím k jejich poškozování a postupnému rozšiřování.

Během výstavby nové Labské boudy byla přístupová cesta natolik poničena, že byla nutná celková rekonstrukce, jak uvádí Bašta a Štursa (2013). Dlouhodobá rekonstrukce vedla k tomu, že návštěvníci volili raději cestu horskými loukami, jak tomu bylo i u zásobovacích aut, čímž došlo k dlouhodobému poškození ekosystémů.

Obrázek 11 Labská bouda- změna krajinného rázu. Zdroj: vlastní foto, 10. 10. 2014

Obrázek 12 Ochranné zábradlí u Pančavského vodopádu. Zdroj: vlastní foto, 10. 10. 2014

Obrázek 13 Rozbahněná stezka u Labské boudy. Zdroj: vlastní foto, 10. 10. 2014

Pramen Labe

Pramen Labe se nachází v I. zóně Krkonošského národního parku. Pramen Labe je koncentrovanou smyčkou mezi Labskou boudou a horskou chatou Dvoračky. V okolí se nacházejí tři významné vodopády Pudlavský, Labský a Pančavský. Díky jeho výhodné pozici je navštěvován mnoha návštěvníky, což potvrzuje i studie vlivu rekreačního, sportovního a turistického ruchu na ekosystémy jádrové zóny biosférické rezervace Krkonoše (Suchý, Habr, Vítková 2007). Ta uvádí, že pramen Labe je druhým nejnavštěvovanějším ze zkoumaných míst, hned po nejvyšším vrcholu Krkonoš Sněžce.

Studie prezentuje, že nejfrekventovanější je trasa mezi Labskou boudou a pramenem Labe (konkrétně průměrně 747 osob/den v letní sezóně). Suchý, Habr a Vítková (2007) provedli měření eroze a zjistili, že velký na úroveň eroze má velký vliv povrch cesty a její převýšení. Tato studie uvádí, že pokud je cesta tvořena velkými kameny a jejich vzdálenost je delší než délka kroku, návštěvníci volí cestu na okraji, nebo vytvářejí paralelní cesty podél cest původních.

Obrázek 14 Koncentrace návštěvníků v okolí Pramene Labe, 10. 10. 2014

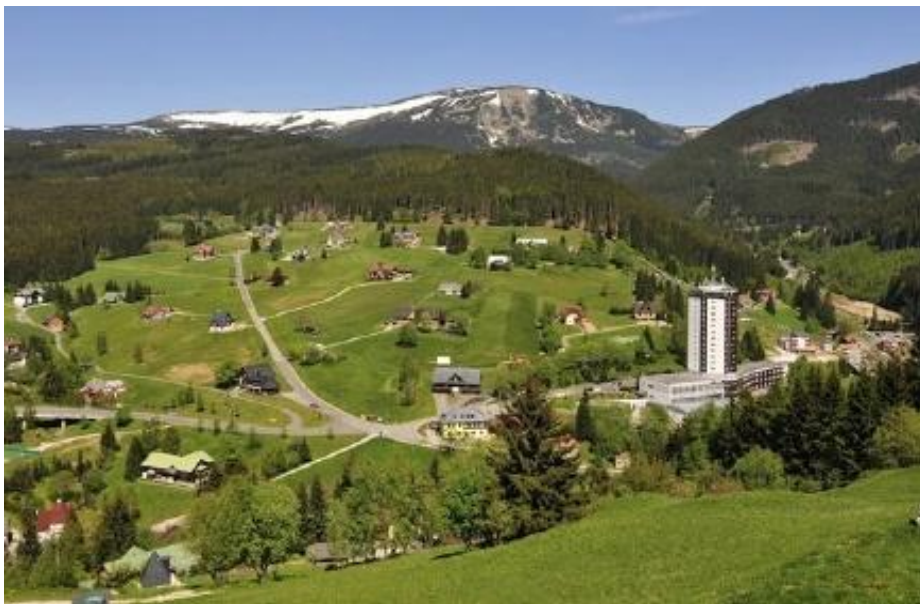
Jak uvádí studie rekreačního, sportovního a turistického ruchu na ekosystémy jádrové zóny biosférické rezervace Krkonoše (Suchý, Habr, Vítková 2007), řešením pro erozi cest v rovných úsecích by mohlo být použití jiných technologií zpevnění cesty.

Drahný (2015) uvádí, že Správa KRNAP se dlouhodobě snaží ukazovat, že nejenom hřebeny Krkonoš jsou atraktivitou Krkonoš. Částečně se to daří, ale je pochopitelné, že návštěvníci chtějí vidět všechny „nej“ Krkonoš. Dále uvádí, že řešením je dimenzování cest tak, aby vydržely nápor návštěvníků. Cesty musí být dostatečně široké, aby masu návštěvníků na vrcholu sezóny pojaly a tím pádem by návštěvníci nevytvářeli paralelní cesty. Dále uvádí, že ve spolupráci se Svazkem měst a obcí se daří rozprostřít návštěvnost během roku. Dříve byly nejvytíženější zimní měsíce a letní měsíce v době prázdnin. Nyní je podle něj hodně navštěvovaný i květen a návštěvnost v letních měsících se daří snižovat. To jediné, co se dá dělat, je rozprostřít návštěvnost a ukázat lidem, že jsou zde jiné atraktivity než jenom Sněžka nebo Pramen Labe. Dalším řešením je uzpůsobení infrastruktury, která by zabránila velkým škodám v případě vysoké návštěvnosti. Důležitý je také dohled nad dodržováním principů zonace, jako je omezený pohyb v I. zóně KRNAP.

4. 1. 8. 3 Osídlování Krkonoš

Z historie Krkonoš (viz kapitola 4.1 Krkonošský národní park) vyplývá, že byly od počátku využívaným místem jak k hospodaření, tak k cestovnímu ruchu. Největší rozvoj zástavby podle Loudy (2013) proběhl v poslední čtvrtině 19. století, kdy Krkonoše prodě-

lávaly rychlý ekonomický rozvoj. S tím souvisela i výstavba nových turistických středisek, která vedla ke zhušťování stávající zástavby (např. střed Špindlerova Mlýna). Proces zástavby Krkonoš probíhal podle článku „Urbanismus“ (Louda 2013) publikovaném v časopise Krkonoše -Jizerské hory nepřiměřeně, a vzrůstal tlak investorů na výstavbu apartmánových komplexů, které změnily charakter historických center, např. hotel Horizont v Peci pod Sněžkou a Špindlerův Mlýn (viz obrázek 15).

Obrázek 15 Panorama Špindlerova Mlýna a hotel Horizont. Zdroj: ČTK 2013, staženo dne 10. 2. 2015

Jak uvádí Šťastná (2015), rozvoj lidské činnosti by měl v národním parku probíhat v souladu s limity a charakterem krajiny (viz kapitola 3.4 Únosná kapacita). „Pro *populace organismů je nezbytné zachování dostatečně velkých lokalit, kde mohou nerušeně existovat, tzv. „klidové zóny pro živočichy“* (termín uvedený v návrhu novely zákona o ochraně přírody a krajiny viz kapitola 4.4.3)

V Krkonošském národním parku a jeho ochranném pásmu se nachází celkem 29 obcí, přičemž v samotném národním parku jsou 4. Tyto obce jsou sdruženy ve Svazku měst a obcí, který jak uvádí oficiální turistické stránky Krkonoš (Sitour CZ 2009), sdružuje 40 členů v turistickém regionu a má více jak 60 000 obyvatel.

V oblasti územních a stavebních řízení vystupuje Správa KRNAP jako dotčený orgán, jak uvádí oficiální webové stránky Krkonošského národního parku (Správa KRNAP 2010). Dále prezentuje, že pro jakoukoli výstavbu slouží jako podkladový materiál přede-

vším územní plán, a současně materiály hodnotící krajinný ráz území národního parku a jeho ochranného pásma.

Hlavní problémy:

- ničení krajinného rázu,
- vjezd vozidel,
- problémy s implementací zonace (výjimky v zákoně),
- roztržitost zón

Řešení

Jak uvádí Drahný (2015), v Krkonoších nehrozí roztržitost, protože zóny jsou kompaktní. Komunikace s místními obyvateli je na vysoké úrovni, kdy záleží především na komunikaci managementu. Správa KRNAP má ze zákona svou radu, kterou v regionální sekci zastupují starostové jednotlivých obcí, a proto mohou komentovat veškeré fungování na území KRNAP, plány do budoucna, a vše mohou také připomínkovat.

Dalším problémem je podle Drahného (2015) to, že zástavba Krkonoš probíhá ve většině případů v ochranném pásmu, což není národní park, a rozdíl je zásadní, protože na území KRNAP povoluje stavbu především Správa KRNAP, ale v ochranném pásmu je to stavební úřad. Správa KRNAP se má vyjadřovat k záležitostem týkajících se území ochrany přírody. Co se týče ochrany krajinného rázu, uvádí, že problém je hlavně v tom, že krajinný ráz v České republice neumí nikdo vykládat nebo zhodnotit, a výsledek je nerelevantní a napadnutelný.

4. 2 Vlastní terénní výzkum

4. 2. 1 Dotazníkové šetření v okolí Labské boudy

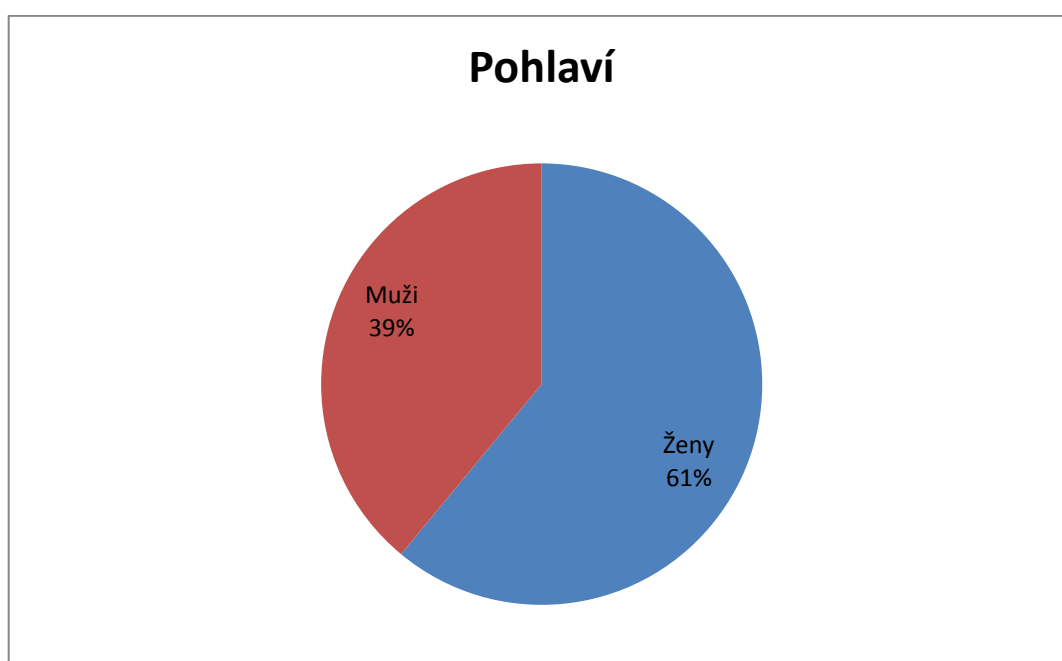
Výzkum měl charakter pilotního výzkumu a byl pouze doplňující k hlavní náplni výzkumu, kterou byly řízené rozhovory se zaměstnanci KRNAP. Předcházelo mu ústní dotazování, které mělo za cíl zjistit, zda návštěvníci vnímají zonaci KRNAP. Následný průzkum probíhal formou dotazníkového šetření v okolí Labské boudy. Dotazování bylo uskutečněno v zimní sezóně v průběhu měsíce ledna a února. Cílem dotazování bylo zjistit, zda návštěvníci Krkonošského národního parku vnímají zóny národního parku, do jaké míry vnímají dopady vlivu člověka na přírodu a krajinu, anebo také vnímání porušování pravidel jiných návštěvníků.

Dotazník vyplnilo celkem 100 návštěvníků Krkonošského národního parku. Všichni byli obyvatelé České republiky. Dotazník obsahoval celkem 8 otázek a to jak uzavřených, tak otevřených (viz Příloha 1).

Otázka č. 1: Pohlaví

Tabulka 4 Pohlaví respondentů. Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědi	Počet respondentů
Žena	61
Muž	39

Obrázek 16 Pohlaví respondentů. Zdroj: vlastní zpracování

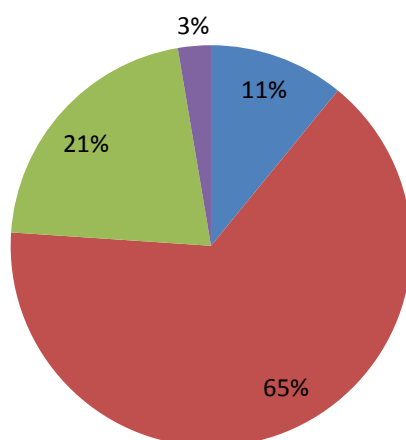
Otázka č. 2: Jaký je váš věk?

Tabulka 5 Věková struktura respondentů. Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědi	Počet respondentů
15 - 25	33
26 - 50	49
51 a více	16
Nevyplněno	2

Věková struktura respondentů

■ 15 - 25 ■ 26 - 50 ■ 51 a více ■ Nevyplněno

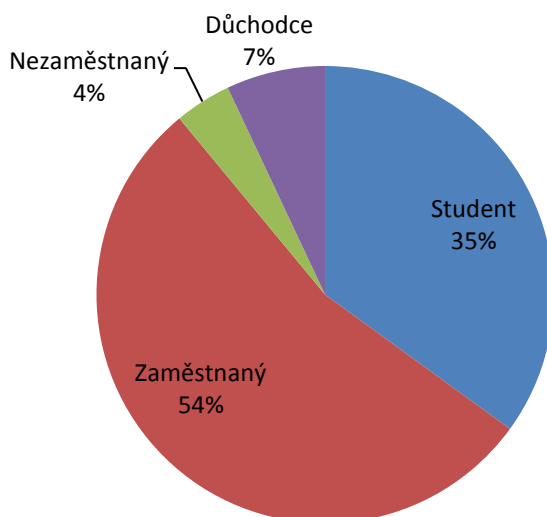

Obrázek 17 Věková struktura respondentů. Zdroj: vlastní zpracování

Z obrázku č. 17, kde je zobrazena věková struktura respondentů, vyplývá, že převyšují návštěvníci středního věku. Druhou nejpočetnější skupinou jsou lidé starší jednapadesáti let, kde může být důvodem více volného času.

Otázka č. 3: Jaké je vaše zaměstnání?

Zaměstnání respondentů

Obrázek 18 Zaměstnání respondentů. Zdroj: vlastní zpracování

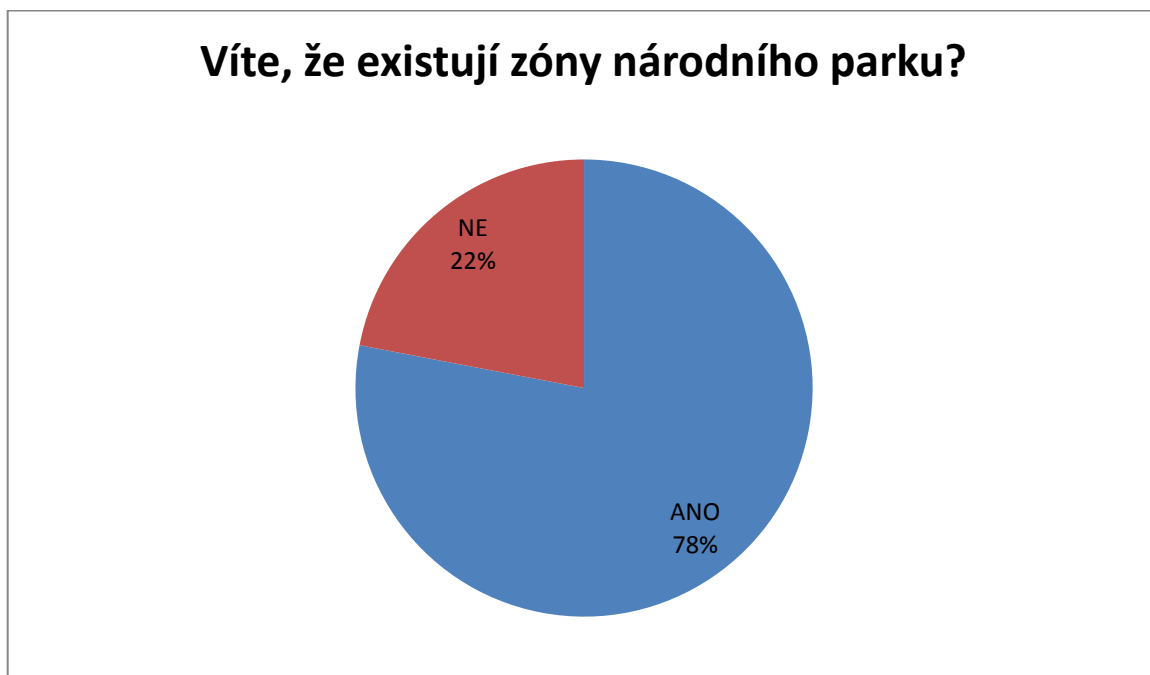
Tabulka 6 Zaměstnaní respondentů. Zdroj: vlastní zpracování

Možnost odpovědi	Počet respondentů
Student/ka	35
Zaměstnaný/á	54
Nezaměstnaný/á	4
Důchodce	7

Otázka č. 4: Jaká byla vaše motivace k návštěvě Krkonošského národního parku?

U otázky motivace k návštěvě Krkonošského národního parku se významně podílelo především poznávání přírody, což se objevilo u 30 dotazovaných a s tím související sebevzdělávání, které jako motivaci uvedlo 10 dotazovaných. Dalším častou motivací byla turistika a jiné sporty jako cyklistika a sjezdové lyžování, které motivovalo 23 respondentů a 19 motivovalo trávení volného času s rodinou. Další návštěvníci uvedli jako důvod k návštěvě rekreaci (2 dotazovaní), pracovní cestu (3 dotazovaní), fotografování (2 dotazovaní), pozorování chráněných rostlin (2 dotazovaní). 10 respondentů tuto otázku nezodpovědělo.

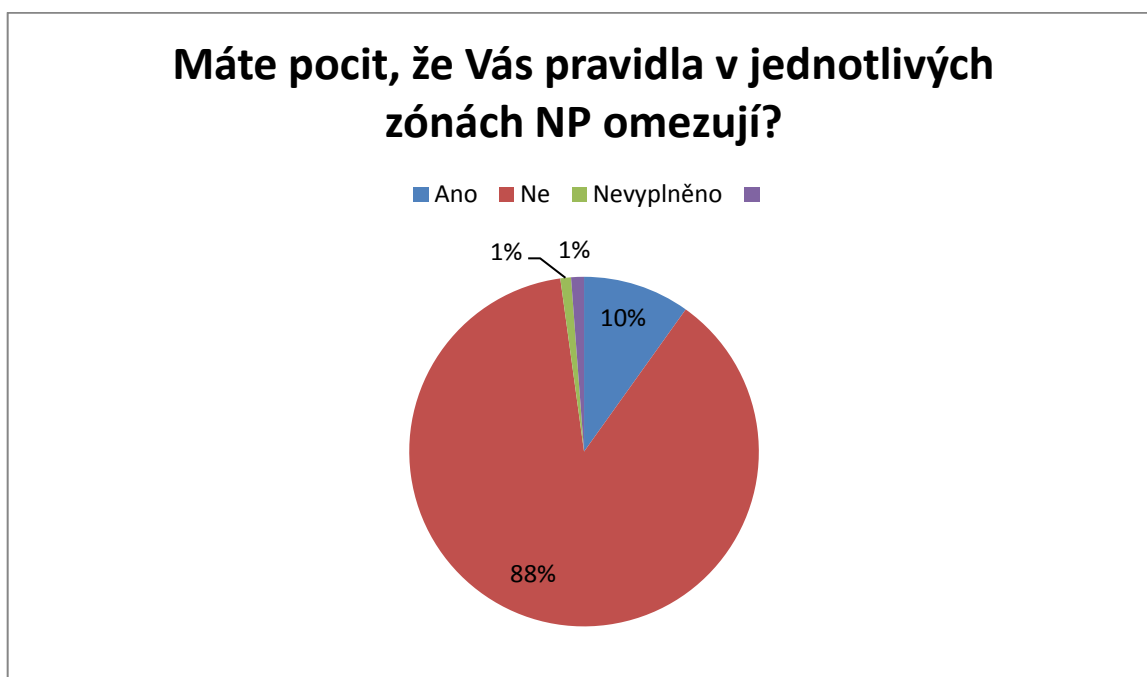
Otázka 5: Víte, že existují zóny národního parku?

Obrázek 19 Povědomí o existenci zón národních parků Zdroj: vlastní zpracování

Povědomí vzorku návštěvníků v okolí Labské boudy o existenci zón národního parku (viz Obrázek 19) je poměrně veliká, ze vzorku 100 respondentů je to přesně 78 %. Toto povědomí je ne vždy dostačující. Problémem může být neznalost pravidel jednotlivých zón KRNAP, která jsou upřesněna například v návštěvním řádu, a bezohlednost některých návštěvníků k hodnotám KRNAP, které podléhají ochraně.

Otázka č. 6: Máte pocit, že Vás pravidla v jednotlivých zónách národního parku omezují?

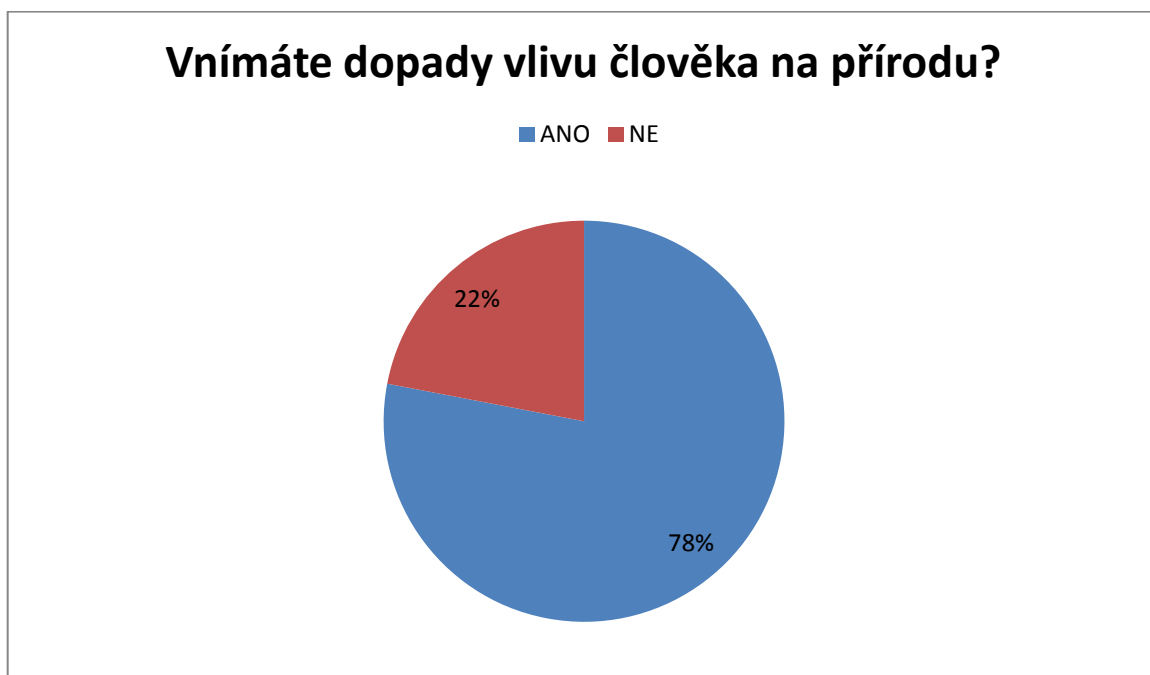

Obrázek 20 Máte pocit, že Vás pravidla v jednotlivých zónách omezují?
Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu na obrázku č. 20 vyplývá, že většina, konkrétně 89 % návštěvníků nemá pocit, že by je pravidla jednotlivých zón omezovala. Spíše naopak, vzorek návštěvníků z okolí Labské boudy pravidla v jednotlivých zónách respektuje a souhlasí s nimi, jak bylo uvedeno zhruba ve 20 odpovědích.

10 % dotazovaných odpovědělo, že je pravidla v jednotlivých zónách omezují. Jako omezující vidí většina dotazovaných nemožnost vstupu mimo značené stezky v I. zóně KRNAP, omezení pro cyklisty nebo překážky ve fotografování v případě zákazu vstupu mimo značené stezky v I. zóně. Ze vzorku návštěvníků bylo také 6 místních obyvatel, kteří vidí jako omezení problémy s kolaudací domů a se stavebními úpravami.

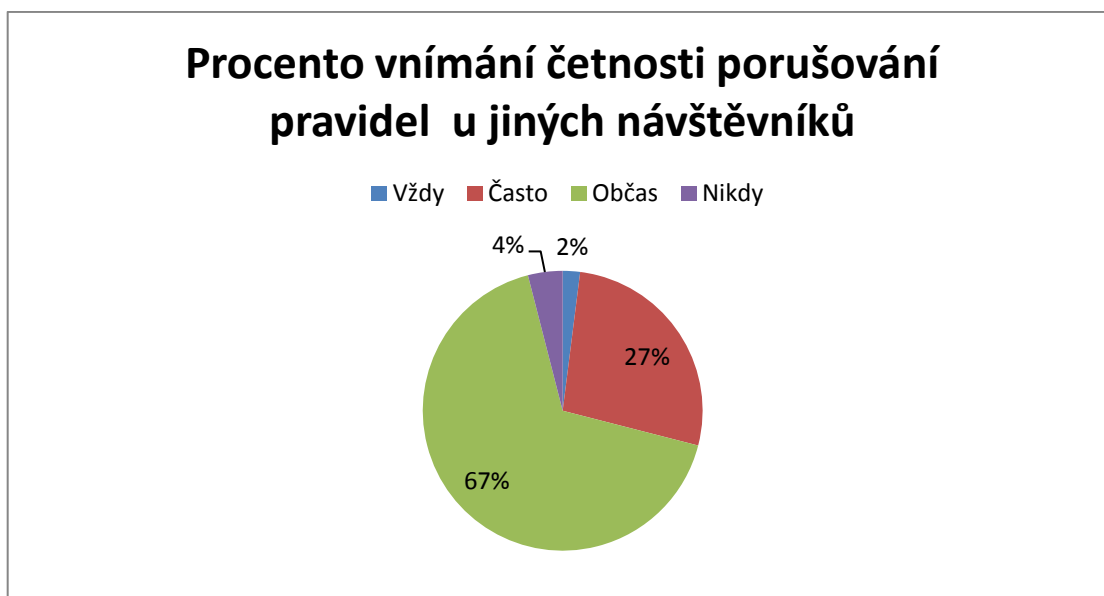
Otázka č. 7: Vnímáte dopady vlivu člověka na přírodu? Pokud ano, jaké?

Obrázek 21 Vnímání dopadů vlivu člověka na přírodu. Zdroj: vlastní zpracování

Mezi nejčastěji vnímané dopady vlivu člověka na přírodu, které se objevily v odpovědích respondentů, byla existence odpadků, mizení lesních porostů (kácení), výstavba hotelů a komerčních objektů, vandalismus, dřevařský průmysl, vytváření paralelních cest, vyšlapané cesty mimo značené stezky, důsledky sjezdového lyžování, koncentrace návštěvníků, neukáznění návštěvníci, hluk, eroze, ničení rostlin.

Otázka č. 8: Pozorujete u jiných návštěvníků porušování pravidel v jednotlivých zónách KRNAP?

Obrázek 22 Vnímání četnosti porušování pravidel u jiných návštěvníků. Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 7: Pozorujete u jiných návštěvníků porušování pravidel v jednotlivých zónách KRNAP? Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědi	Počet respondentů
VŽDY	2
ČASTO	27
OBČAS	67
NIKDY	2

Pokud jde o otázku vnímání četnosti porušování pravidel u jiných návštěvníků (viz Tabulka 8 a Obrázek 22), převážná většina návštěvníků Krkonošského národního parku, konkrétně 67 % vnímá porušování pravidel občas. Pouze 2 dotazovaní pozorovali porušování pravidel vždy a stejný počet dotazovaných nepozorovalo žádné porušování pravidel.

4. 2. 2 Řízené rozhovory se zaměstnanci KRNAP

Součástí praktické části byly řízené rozhovory se zaměstnanci Krkonošského národního parku (viz Příloha 2), konkrétně s Mgr. Petrou Šťastnou a Radkem Drahným. Petra Šťastná je v Krkonošském národním parku vedena jako odborný pracovník zabývající se botanikou a cestovním ruchem. Řízený rozhovor probíhal na základě sestaveného rozhovoru (viz Příloha 2). Cílem tohoto rozhovoru bylo zjistit, do jaké míry je zonace v Krkonošském národním parku využívána, a jaké jsou problémy její implementace (viz kapitola 2.2 Metodika práce).

Na základě tohoto rozhovoru s Petrou Šťastnou (2015) bylo zjištěno, že zonace je jedním z nejdůležitějších nástrojů ochrany přírody, jelikož je to „regulační mechanismus“ daný zákonem, který je vymahatelný. Zonace z hlediska cestovního ruchu vychází ze zonace ze zákona a specifikuje jednotlivé činnosti, které jsou v národním parku povoleny nebo naopak zakázány.

Jako nedostatky v zonaci uvedené v zákoně vidí Petra Šťastná (2015) především to, že není specifikováno, co je v jednotlivých zónách povoleno a co ne. Důvodem je podle ní i to, že národní parky nejsou zřízeny zákonem, ale pouze nařízením vlády. Je také nemožné stanovit pravidla v jednotlivých zónách nad rámec zákona. Dále vidí jako problém stavební zákon, který povoluje v II. zóně tzv. zařízení pro cestovní ruch, ale už dále nespecifikuje, jak má zařízení pro cestovní ruch vypadat.

Názor na návrh novely zákona o ochraně přírody a krajiny (viz kapitola 4.4.3) je takový, že realizace tzv. klidových zón by byla těžko realizovatelná, jelikož se těžko určuje citlivost některých druhů nebo přímo území v souvislosti s návštěvností území.

Nejdůležitějším nástrojem pro vytvoření zonace je dobrá znalost území a cenných ekosystémů, kdy přírodní hodnoty slouží jako opodstatnění k vytvoření přísnějšího režimu ochrany (viz I. zóna).

Prosazování principů zonace probíhá na základě hodnoty území, kdy vznikne rozhodnutí správy KRNAP, které se nejprve projednává s Ministerstvem životního prostředí, a následně s dotčenými obcemi Krkonošského národního parku. Následná realizace změn v zonaci v terénu probíhá prostřednictvím úpravy značení. Největším problémem je přitom projednávání návrhů s dotčenými obcemi a nečinnost Ministerstva životního prostředí související se změnami ministrů.

Cílem Správy KRNAP do budoucna je rozšiřování území I. zóny, ale ne na úkor návštěvníků, ale spíše z důvodu úpravy hospodaření s daným územím.

Radek Drahný pracuje na Správě Krkonošského národního parku na pozici vedoucího oddělení styku s veřejností.

Podle Drahného (2015) je zonace důležitá, protože národní park nemá na celém území hodnoty stejného charakteru a některá území a ekosystémy musí být chráněny více, proto je území členěno na zóny. Krkonoše jsou dvě stě let kulturně využívanou krajinou, a cílem Správy KRNAP je ochránit krajinu, která se zachovala. Hlavním úkolem zonace je podle něj odstupňovat striktnost ochrany v daném místě a zabezpečit ekosystémům, které zde existují, ochranu.

Jako nedostatky v zonaci vidí Drahný (2015) vymahatelnost zonace, a to především předpisy, které zaručují, že nástroje zonace budou respektovány. Zonace je sice vymáhána, ale ne vždy je dodržována. Nástrojem prosazení zonace je podle něj především zanesení do zákona a následně do Plánu péče KRNAP, kdy prosazení pravidel zonace probíhá formou Návštěvního řádu, vyhlášek a předpisů.

Na otázku „Je podle Vás zonace v KRNAP dostatečně využívána?“ (viz Příloha 2) Radek Drahný (2015) odpověděl, že v Krkonoších byl odlišný než v jiných národních parcích. Nejprve zde existovaly cesty a poté vznikla zonace, která musela s existujícími cestami dále pracovat. Tudíž jeden z nástrojů zonace, kterým je způsob vedení stezek, nejde v Krkonošském národním parku realizovat.

Co se týče cílů zonace do budoucna, v současné době probíhá projednávání nové zonace, která rozšiřuje území I. zóny na úkor II. a současně rozšiřuje II. zónu na úkor zóny III. Tato zonace vyplývá ze skutečnosti, že ekosystémy se vyvíjejí směrem k lepšímu a z tohoto důvodu se může rozšířit I. a II. zónu. Nová zonace více respektuje jednotlivé unikáty krkonošské přírody, protože má za úkol zachovávat přírodní prostředí ve stávajícím nebo zlepšeném stavu pro následující generace.

Prosazování principů zonace se podle Drahného (2015) provádí především výkonem státní správy a dohledem nad daným územím. Prosazování těchto principů k návštěvníkům probíhá formou komunikačních nástrojů, jako jsou cedule v terénu, informační panely nabádající k respektování omezení, a také dlouhodobou komunikací k návštěvníkům, kdy je nutno vysvětlit jim smysl ochrany Krkonoš. Problémem z hlediska prosazování zonace může být to, že lidé si představují, že zonace bude méně přísná a aktivity cestovního ruchu budou provozované na širším území. Od tohoto je tu Správa KRNAP, aby stanovila, co možné je a co není.

K případové studii sjezdového lyžování na Lysé hoře se Drahný (2015) vyjádřil tak, že v 90. letech, kdy probíhal projekt vybudování lanové dráhy na Lysou horu, byla použita

tzv. „salámová metoda“, kdy byly jednotlivé cíle zástupců ski areálů prosazovány postupně. Správa KRNAP projekt odsouhlasila pouze s tou podmínkou, že nebude žádáno o letní provoz lanové dráhy. Ale po výměně zastupitelů a vlastníků ski areálů k oné žádosti došlo. Sjezdová dráha na Lysé je jediná, která vede do I. zóny národního parku. Na vrcholu Lysé hory se nachází velmi křehké společenstvo ekosystémů akroto-alpínské tundry, a Správa KRNAP si zde nemůže dovolit experimentovat. Jak uvádí Radek Drahný (2015) Správa KRNAP by považovala za velký neúspěch, kdyby se záměr o letní provoz uskutečnil, a uvádí, že to, co na tomto místě chrání, si ochranu zaslouží. Správa KRNAP přišla s řešením tohoto problému již ve stádiu projektu lanové dráhy, a to vybudováním konečné stanice lanové dráhy na úrovni horské chaty Dvoračky, kde se nachází přístupová cesta, a tudíž by s letním provozem nebyl problém.

4. 2. 3 Fotodokumentace

V této části se nachází fotodokumentace, která probíhala v Krkonošském národním parku, a to jak v letní, tak v zimní sezóně. Fotografovány byly především dopady návštěvnosti na krajinu (např. eroze, sešlap půdy), nástroje prosazení zonace, ochranná opatření apod.

Nástrojem prosazení zonace může být například ochranné zábradlí, které brání vstupu návštěvníků do citlivých částí ekosystému nebo do nebezpečného území. Na obrázku č. 12 je vidět ochranné zábradlí u Pančavského vodopádu nedaleko Labské boudy. Bohužel i přes umístění ochranného zábradlí návštěvníci chodí i mimo vyznačenou stezku, což je ilustrováno fotografií č. 10.

Dalším nástrojem je i dřevěné zábradlí upozorňující na zákaz vjezdu cyklistům (viz obrázek č. 23) nacházející se v I.zóně Krkonošského národního parku, kde je je pohyb cyklistů zcela zakázán.

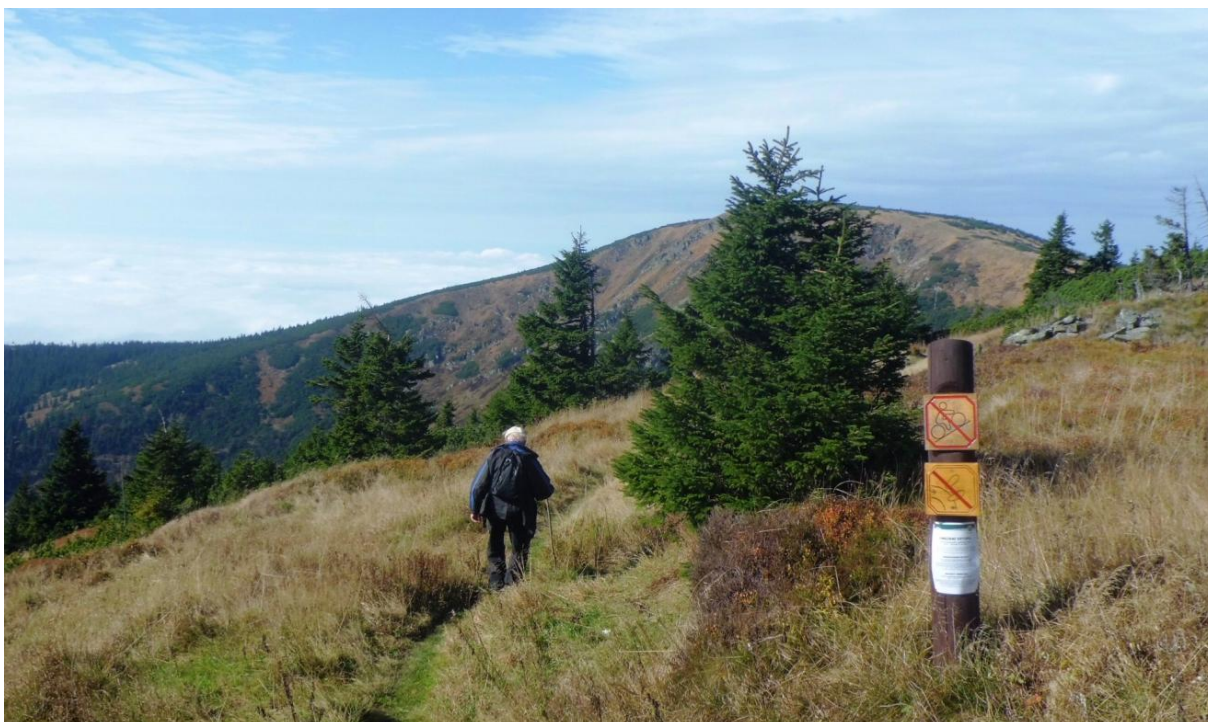
Jak vyplývá z dotazníkového výzkumu (viz kapitola 4. 2. 1), k porušování a obcházení zonace dochází poměrně často, návštěvníci se pohybují v oblastech zákazu vstupu a chodí po cestách, kde je pohyb buď dočasně omezen (viz obrázek č. 26) anebo je cesta zcela uzavřena (viz obrázek č. 25)

Obrázek 23 Zákaz vjezdu cyklistům. Zdroj: vlastní foto, 10. 10. 2014

Obrázek 24 Informace o projektu Operační program životní prostředí. Zdroj: vlastní foto, 10. 10. 2014

Obrázek 25 Návštěvník v oblasti zákazu vstupu. Zdroj: vlastní foto, 10. 10. 2014

Obrázek 26 Upozornění o omezení vstupu. Zdroj: vlastní foto, 10. 10. 2014

5 Shrnutí výsledků

Cílem bakalářské práce bylo charakterizovat zonaci jako nástroj ochrany přírody, problémy spojené s její implementací a následně přenesení do praktické části, kde bylo cílem stanovit a zhodnotit problémová místa a projevy implementace zonace v Krkonošském národním parku.

Zavádění zonace je složitý proces, ve kterém je zainteresována jak správa národního parku, tak Ministerstvo životního prostředí a dotčené obce. Problémem je, že zonace je sice vymáhána, ale ne vždy je návštěvníky dodržována. Důležité je zanesení zonace do zákona a následně do plánu péče konkrétního národního parku, kde se zonace dále specifikuje a stanovují se žádoucí a nežádoucí aktivity provozované v národním parku.

Hlavními nástroji zonace je například infrastruktura, která nabádá k dodržování pravidel. Dodržování pravidel zonace lze dosáhnout jak vhodnou infrastrukturou (zábradlí, umístění vyhlídkových míst), tak správnou a pozitivní komunikací k návštěvníkům prostřednictvím informování o významu ochrany přírody formou informačních panelů, průvodců a expozic.

Výzkumná otázka č. 1 (Do jaké míry je zonace v Krkonošském národním parku využívána?)

Zonace v Krkonošském národním parku je využívána dostatečně. Co se týče způsobu vedení stezek, je Správa Krkonošského národního parku omezena historickým vývojem území, protože stezky zde existovaly již před zřízením národního parku, a proto následná zonace KRNAP vyplývá z historického umístění těchto cest (viz kapitola 4. 2. 2 Řízené rozhovory). Prosazování principů zonace probíhá především výkonem státní správy a dohledem nad daným územím. Nástroji prosazování zonace v terénu jsou například informační panely nebádající k respektování omezení, cedule v terénu apod. (viz kapitola 4. 1. 5 Nástroje prosazení zonace)

Výzkumná otázka č. 2 (Jaké jsou největší problémy z hlediska implementace zonace?)

Největšími problémy implementace zonace je projednávání návrhů nové zonace s dotčenými obcemi, které mají jiné požadavky a také se zástupci ski areálů. Velkým problémem je také projednávání návrhů s Ministerstvem životního prostředí, kde vznikají nedostatky z důvodu častého střídání ministrů, a tudíž i změny názorů (viz kapitola 4. 2. 2 Řízené rozhovory).

Výzkumná otázka č. 3 (Jaké je vnímání dopadů cestovního ruchu na přírodu návštěvníků KRNAP?)

Vnímání dopadů cestovního ruchu na přírodu je poměrně velké a to konkrétně 78 %, což je vidět na obrázku č. 21.

Jak vyplývá z kapitoly 4.2.1 Dotazníkové šetření, mezi nejčastěji vnímané dopady vlivu člověka na přírodu, které se objevily v odpovědích respondentů, byly existence odpadků, mizení lesních porostů (kácení), výstavba hotelů a komerčních objektů, vandalismus, dřevařský průmysl, vytváření paralelních cest, vyšlapané cesty mimo značené stezky, důsledky sjezdového lyžování, koncentrace návštěvníků, neukáznění návštěvníci, hluk, eroze, ničení rostlin (viz kapitola 4. 2. 1 Dotazníkové šetření).

Výzkumná otázka č. 4 (Do jaké míry návštěvníci KRNAP vnímají porušování pravidel jednotlivých zón KRNAP u ostatních návštěvníků?)

Návštěvníci Krkonošského národního parku porušování pravidel zonace vnímají, což vyplývá z kapitoly 4.2.1 Dotazníkové šetření v okolí Labské boudy a konkrétně z obrázku č. 22. Převážná většina, konkrétně 67 % návštěvníků, vnímá porušování pravidel občas.

Zonace v Krkonošském národním parku má oproti národnímu parku Šumava tu výhodu, že zóny jsou zde pospolité. To umožňuje Správě Krkonošského národního parku zonaci dále rozvíjet a tím zvyšovat i udržitelnost cestovního ruchu tohoto území. Z výzkumu bylo zjištěno, že zonace je v Krkonošském národním parku využívána dostatečně, když historie tohoto území, které bylo po staletí ovlivňováno člověkem, to ne vždy umožňuje. V současné době je úroveň zachování neporušené přírody na takové úrovni, že umožňuje i rozšíření I. zóny na úkor zóny II. I když se v Krkonošském národním parku objevují problémy s implementací zonace a to především v jejím projednávání. Problematické jsou také vztahy a komunikace Správy KRNAP s dotčenými orgány KRNAP, místními obyvateli a také s Ministerstvem životního prostředí.

6 Závěry a doporučení

V teoretické části se podařilo analyzovat cestovní ruch v chráněných územích, jeho přínosy a rizika. Byly stanoveny také specifické nástroje udržitelného cestovního ruchu. Stručně byl charakterizován návštěvnický management a jeho modely. V neposlední řadě byl popsán koncept únosné kapacity a především zonace, problémy s jejím prosazováním a nástroje prosazení.

Hlavním cílem v praktické části bylo stanovit a zhodnotit problémová místa z hlediska implementace zonace, konkrétně místa střetu záměrů zonace a cestovního ruchu na konkrétních případech. Tento cíl byl splněn. Byly analyzovány konkrétní problémy střetů záměrů zonace a cestovního ruchu, a to zatížení hřebenových stezek, sjezdového lyžování a osídlování Krkonoš na příkladu Sněžky, Lysé hory a Labské boudy, kde byla provedena fotodokumentace negativních dopadů cestovního ruchu na přírodu a krajinu.

Dalším cílem bylo zjistit, jestli je zonace využívána dostatečně, a jakým způsobem je porušována a obcházena. Tento cíl byl splněn, informace o využívání zonace byly zjištěny především z řízených rozhovorů se zaměstnanci Správy KRNAP a porušování a obcházení zonace zdokumentováno fotografiemi (viz kapitola 4. 2. 3 Fotodokumentace).

Na základě zjištěných poznatků byla navržena doporučení pro zlepšení využívání zonace v Krkonošském národním parku.

- Jak je uvedeno v kapitole 2.2 Metodika práce, výzkum formou dotazníků měl pouze charakter pilotního šetření, proto by bylo vhodné pokračovat ve výzkumu vnímání zonace návštěvníky Krkonošského národního parku s výběrem reprezentativního vzorku návštěvníků.
- Implementace zonace je složitý proces, který prochází mnoha fázemi. V tomto procesu je zainteresováno mnoho zástupců, a s tím souvisí i velká rozmanitost názorů, která se projevuje na době projednávání zonace a na její konečné podobě. Proto je vhodné dále vylepšovat spolupráci mezi dotčenými orgány a usilovat o vhodný kompromis mezi využíváním území a ochranou přírody.
- Důležitá je pozitivní výchova společnosti a komunikace k návštěvníkům. Bylo by vhodné v Krkonošském národním parku dále rozvíjet infrastrukturu, která napomáhá k dodržování pravidel (např. umístění vyhlídek, zábradlí) a ovlivňovat návštěv-

níky zprostředkováním informací (informační panely, průvodci, expozice apod.) o významu ochrany přírody, ohrožených druhích apod. Důležitá je zde pozitivní komunikace k návštěvníkům a vytváření kladného vztahu k přírodě, který vede k chování, které je šetrné k přírodě.

7 Zdroje

- [1] BAŠTA, J., ŠTURSA, J., 2013: *50 let Krkonošského národního parku*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2013. ISBN 978-808-7706-190.
- [2] BENKHARD B., 2004: *Relations between IUCN-Zoning and Tourism in the Hungarian National Parks* In: Proceedings of Second International Conference on Monitoring and Management of Visitor Flows in Recreational and Protected Areas, 2004 [online] [cit. 8. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2004/mwp002-55.pdf>
- [3] CLIVAZ, Ch., HAUSSEER Y., MICHELET J., 2004: *Tourism monitoring system based on the concept of carrying capacity: The case of the regional national park Pfin-Fynges (Switzerland)* In: Proceedings of the Second International Conference on Monitoring and Management of Visitor Flows in Recreational and Protected Areas. Rovaniemi, Finland, 2004. ISBN 951401930. [online] [cit. 9. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2004/mwp002-33.pdf>
- [4] EAGLES, P., MCCOOL, S., HAYNES, CH., 2002 UNWTO. Series editor ADRIAN PHILLIPS UNWTO: *Sustainable tourism in protected areas: guidelines for planning and management*. Gland (Switzerland): IUCN - The World Conservation Union, 2002. ISBN 2831706483.
- [5] FLOUSEK, J., HARČARIK, J.: *Sjezdové lyžování a ochrana přírody*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2009, [online] [cit. 7. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/sjezdove-lyzovani-a-ochrana-prirody/>
- [6] HONZÍK, K., 1965: *Tvorba životního stylu*, 1965 NPL, Praha
- [7] HUGHES, G., 2002: *Environmental Indicators*. Annals of Tourism Research, 2002: s. 457–477.

- [8] KLAPKA, P., NOVÁKOVÁ, E., CETKOVSKÝ, S., 2007: *Ekosystémové přístupy k zonaci Krkonošského národního parku a Biosférické rezervace Krkonoše*. – In: Štursa J. & Knapik R. Geoeologické problémy Krkonoš. Sborn. Mezinárodní Vědecké Konference, 2006, Svoboda n. Úpou. Opera Corcontica: s. 617–621. [online] [cit. 3. 1. 2015]. Dostupné z: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/klapka/Klapka,Novakova,Cetkovsky-OC-44-64.pdf>
- [9] KLAPKA, P., 2006: disertační práce *Návrh strategie udržitelnosti pro biosférickou rezervaci Krkonoše*, 2006 [online] [cit. 18. 12. 2014]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/11131/prif_d/
- [10] KLAPKA, P., 2008: *Krkonoše a udržitelný turismus*. Časopis Krkonoše – Jizerské hory, 2008. [online] [cit. 8. 4. 2015]. Dostupné z: http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=9866&Itemid=30
- [11] KOLPRON CZ., 2003: *Stanovení aktuální návštěvnosti biosférické rezervace Krkonoše a její celoroční dynamiky*. Závěrečná zpráva (VaV/610/9/00) díl I a II. Praha, 2003: s. 90-113. [online] [cit. 3. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.krk-kralovehradecky.cz/assets/krajsky-urad/cestovni-ruch/dokumenty-koncepce/analyza.pdf>
- [12] Krkonoše - Svazek měst a obcí: *Krkonoše*, 2009: *Oficiální turistické stránky Krkonoše*. Sitour CZ, 2009.[online] [cit. 1. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.krkonose.eu/cs/smo-svazek>
- [13] LOUDA, Jiří., 2013. *Urbanismus*. In. Časopis Krkonoše -Jizerské hory: Správa KRNAP, 2015[online] [cit. 20. 12. 2014]. Dostupné z: http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=12076&Itemid=39
- [14] LORDKIPANIDZE, M. et al, 2008: *Impacts from tourism in protected areas*. Delft, Twente, Eindhoven: 2008, s. 11-47. ISSN 19395825.

- [15] MCNEELY, J. (UNWTO), 1992: *Guidelines: Development of national parks and protected areas for tourism*. World tourism organization (Prepared with the assistance of: Jeffrey A). Paris: UNEP, 1992. ISBN 92-844-0026-0.
- [16] PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J.: 2009: *Udržitelnost cestovního ruchu ve vztahu k ochraně přírody a krajiny*. In: *Dobrá praxe v udržitelnosti cestovního ruchu: recenzovaný sborník 1. ročníku konference s mezinárodní účastí*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009, s. 58-66. ISBN 9788070419236.
- [17] PÁSKOVÁ, M.: 2014: *Udržitelnost cestovního ruchu*. 3. vyd., přeprac. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-807-4353-291.
- [18] PEDERSEN, A., 2002: *Managing Tourism at World Heritage Sites: a Practical Manual for World Heritage Site Managers*. UNESCO World Heritage Centre, 2002. [online] [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-113-2.pdf>
- [19] REGNERUS, H. D.; BEUNEN, R.; JAARSMA, C. F. *Recreational traffic management: the relations between research and implementation* [online], 2007 [cit. 3. 1. 2015]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1016/j.tranpol.2007.02.002>
- [20] Řízený rozhovor s Petrou ŠŤASTNOU, zaměstnanec Správy KRNAP. Vrchlabí 18. 3. 2015.
- [21] Řízený rozhovor s Radkem DRAHNÝM, zaměstnanec Správy KRNAP. Vrchlabí 25. 3. 2015.
- [22] SUN, D., WALSH, D., 1998: *Review of studies on environmental impacts of recreation and tourism in Australia*. Journal of Environmental management, 1998. 53: 328-338.
- [23] SIEGRIST, D. et al., 2006: *Exploring the nature of management*. Proceedings of the third international conference on monitoring and management of visitor flows in recreational and protected areas. Rapperswil: Research Centre for Leisure, 2006. ISBN 30-330-0935-2. [online] [cit. 12. 3. 2015]. Dostupné z: <http://mmv.boku.ac.at/downloads/mmv3-proceedings.pdf>

- [24] Správa Krkonošského národního parku, 2010: *Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo (2010-2020): Část A- Rozbory*. In: Plán péče o Krkonošský národní park. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2010. [online]. [cit. 15. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.krnep.cz/plan-pece/>
- [25] SUCHÝ, J., HABR, O., KRÁL, J., VÍTKOVÁ, M., 2007: *Kategorizace a zhodnocení vlivu rekreačního, sportovního a turistického ruchu na ekosystémy jádrové zóny Biosférické rezervace Krkonoše, 2007* – In: Štursa J. & Knapik R. (eds), *Geoekologické problémy Krkonoš*. Sborník Mezinárodní Vědecké Konference., 2006, Svoboda n. Úpou. Opera Corcontica: s. 631–636.
- [26] ŠTURSA, J. 2007: *Ekologické aspekty sjezdového lyžování v Krkonoších*. – In: Štursa J. & Knapik R. (eds), *Geoekologické problémy Krkonoš*. Sborník Mezinárodní Vědecké Konference, 2006, Svoboda n. Úpou. Opera Corcontica: 603–616.
- [27] Správa Krkonošského národního parku, 2010: *Návštěvní řád KRNAP 2010-2020*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2010 [online] [cit. 23. 12. 2014]. Dostupné z: <http://www.krnep.cz/navstevni-rad-krnap/>
- [28] Správa Národního parku České Švýcarsko. *Plán péče o Národní park České Švýcarsko 2009-2016*. Krásná Lípa: Správa Národního Parku České Švýcarsko 2007 [online] [cit. 13. 1. 2015] Dostupné z: http://www.npcs.cz/sites/default/files/user_files/FTP_NO/Plany_pece/Plan_pece_NPCS_cast1.pdf
- [29] Správa Národního parku Šumava: *Plán péče o Národní park Šumava 2012-2027*. Správa Národního parku Šumava. [online] [cit. 13. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1038/0/9089/sekce/schvaleny-plan-pece-o-chkos-2012-2027/>
- [30] Správa Národního parku Podyjí, 2012: *Plán péče o Národní park Podyjí 2012-2020*. Správa Národního parku Podyjí, 2012. [online] [cit. 13. 1. 2015] Dostupné z: http://www.nppodyji.cz/uploads/soubory/publikace/Plan_pece_o_NP_Podyji_2012_2020.pdf

- [31] Správa Krkonošského národního parku: 2010: *Stavební činnost*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2010. [online] [cit. 13. 12. 2014] Dostupné z: <http://www.krnep.cz/stavebni-cinnost/>
- [32] Vládní nařízení č.41/1963 Sb., o zřízení Krkonošského národního parku. In: Zákon č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody. In: Sbíрка zákonů 19. 2. 1992.
- [33] WORLD TOURISM ORGANIZATION., 2004 *Indicators of Sustainable Development for Tourism Destination*. Madrid, 2004. ISBN 9284407265.
- [34] ZELENKA, J., 2012: *Únosná kapacita v cestovním ruchu*. Czech journal of tourism, 2012, roč. 1., č. 2, s. 114-134.
- [35] ZELENKA, J., KACETL, J., 2013: *Visitor management in protected areas*. Czech Journal of Tourism, 2013.
- [36] ZELENKA, J., PÁSKOVÁ, M., 2012: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.
- [37] ZELENKA J. et al., 2013: *Udržitelný cestovní ruch: management cestovního ruchu v chráněných územích*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 327 s. ISBN 978-807-4352-447.
- [38] Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In: Sbíрка zákonů. 19. 2. 1992.
<http://www.visitkrkonose.cz/cz/krkonosky-narodni-park/24/>

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBRÁZEK 1 PŘÍSTUPY NÁVŠTĚVNICKÉHO MANAGEMENTU A JEJICH IMPLEMENTACE V RŮZNÝCH MODELECH ŘÍZENÍ NÁVŠTĚVNÍKŮ. ZDROJ: ŽELEŇKA, KACETL (2013)	12
OBRÁZEK 2 VÝSKYT TETRÍVKY OBECNÉHO A SPORTOVNÍ A REKREAČNÍ INFRASTRUKTURA V KRKONOŠSKÉM NÁRODNÍM PARKU A V PTAČÍ OBLASTI KRKONOŠE. ZDROJ: SPRÁVA KRNP (2012), STAŽENO DNE 15. 12. 2014. DOSTUPNÉ Z: HTTP://WWW.CASOPIS.OCHRANAPIRODY.CZ/VYZKUM-A-DOKUMENTACE/NECHOVAME-SE-K-TETRIVKOVI-MACESSKY/ .	23
OBRÁZEK 3 ZONACE KRKONOŠSKÉHO NÁRODNÍHO PARKU. ZDROJ: PLÁN PÉČE KRNP (SPRÁVA KRNP 2010), STAŽENO DNE 15. 12. 2014. DOSTUPNÉ Z: HTTP://WWW.VISITKRKONOSE.CZ/CZ/KRKONOSKY-NARODNI-PARK/24/	24
OBRÁZEK 4 UKÁZKA TYČOVÉHO ZNAČENÍ V KRNP. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 1. 3. 2014	25
OBRÁZEK 5 UPOZORŇOVACÍ TABULE. 1. ZÓNA KRNP. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 1. 3. 2014.....	26
OBRÁZEK 6 HORNÍ STANICE LANOVÉ DRÁHY NA LYSÉ HOŘE V I. ZÓNĚ KRNP. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 1. 3. 2014	30
OBRÁZEK 7 PŘÍKLAD VHODNĚ UPRAVENÉ CESTY. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 19. 10. 2014	32
OBRÁZEK 8 PŘÍKLAD ŠPATNĚ UPRAVENÉ CESTY. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 19. 10. 2014.....	32
OBRÁZEK 9 POŠTOVNA NA SNĚŽCE. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 19. 10. 2014.....	33
OBRÁZEK 10 SNĚŽKA: TURISTÉ V OBLASTI ZÁKAZU VSTUPU. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 19. 10. 2014.....	34
OBRÁZEK 11 LABSKÁ BOUDA- ZMĚNA KRAJINNÉHO RÁZU. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 10. 10. 2014.....	35
OBRÁZEK 12 OCHRANNÉ ZÁBRADLÍ U PANČAVSKÉHO VODOPÁDU. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 10. 10. 2014.....	35
OBRÁZEK 13 ROZBAHNĚNÁ STEZKA U LABSKÉ BOUDY. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 10. 10. 2014.....	36
OBRÁZEK 14 KONCENTRACE NÁVŠTĚVNÍKŮ V OKOLÍ PRAMENE LABE, 10. 10. 2014	37
OBRÁZEK 15 PANORAMA ŠPINDLEROVA MLÝNA A HOTEL HORIZONT. ZDROJ: ČTK 2013, STAŽENO DNE 10. 2. 2015	38
OBRÁZEK 16 POHLAVÍ RESPONDENTŮ. ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ.....	40
OBRÁZEK 17 VĚKOVÁ STRUKTURA RESPONDENTŮ. ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ	41
OBRÁZEK 18 ZAMĚSTNÁNÍ RESPONDENTŮ. ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ	41
OBRÁZEK 19 POVĚDOMÍ O EXISTENCI ZÓN NÁRODNÍCH PARKŮ ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ	43
OBRÁZEK 20 MÁTE POCIT, ŽE VÁS PRAVIDLA V JEDNOTLIVÝCH ZÓNÁCH OMEZUJÍ? ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ	44
OBRÁZEK 21 VNÍMÁNÍ DOPADŮ VLIVU ČLOVĚKA NA PŘÍRODU. ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ.....	45
OBRÁZEK 22 VNÍMÁNÍ ČETNOSTI PORUŠOVÁNÍ PRAVIDEL U JINÝCH NÁVŠTĚVNÍKŮ. ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ.....	46
OBRÁZEK 23 ZÁKAZ VJEZDU CYKLISTŮM. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 10. 10. 2014	50
OBRÁZEK 24 INFORMACE O PROJEKTU OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 10. 10. 2014.....	50
OBRÁZEK 25 NÁVŠTĚVNÍK V OBLASTI ZÁKAZU VSTUPU. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 10. 10. 2014.....	51
OBRÁZEK 26 UPOZORNĚNÍ O OMEZENÍ VSTUPU. ZDROJ: VLASTNÍ FOTO, 10. 10. 2014	51

SEZNAM TABULEK

TABULKA 1 PŘÍNOSY CESTOVNÍHO RUCHU V CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍCH. ZDROJ: PŘEVZATO Z EAGLES, MCCOOL, HAYNES (2002)....	7
TABULKA 2 ZÁKLADNÍ FORMY MANAGEMENTU V KOMBINACI S ROZLIŠENÍM JEHO ÚZEMÍ PŮSOBNOSTI. ZDROJ: ZELENKA ET AL. (2013).....	14
TABULKA 3 VÝMĚRY ZÓN KRNP A JEHO OCHRANNÉHO PÁSMA ZAOKROUHLÉNÉ NA HA (ÚDAJE GIS SPRÁVY KRNP). ZDROJ: SPRÁVA KRNP (2010).....	23
TABULKA 4 POHLAVÍ RESPONDENTŮ. ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ.....	40
TABULKA 5 VĚKOVÁ STRUKTURA RESPONDENTŮ. ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ.....	40
TABULKA 6 ZAMĚŠTNANÍ RESPONDENTŮ. ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ.....	42
TABULKA 8: POZORUJETE U JINÝCH NÁVŠTĚVNÍKŮ PORUŠOVÁNÍ PRAVIDEL V JEDNOTLIVÝCH ZÓNÁCH KRNP? (NAPŘ. POHYB MIMO ZNAČENÉ STEZKY V 1. ZÓNĚ, ODHAZOVÁNÍ ODPADKŮ). ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ.....	46

Dotazník: zonace Krkonošského národního parku

Vážení dotazovaní,

V rámci své bakalářské práce bych Vás chtěla poprosit o vyplnění následujícího dotazníku, který se týká zonace Krkonošského národního parku a vnímání vlivu člověka na přírodu.

Dotazník je anonymní a údaje budou použity pouze v rámci bakalářské práce.

1) Pohlaví

muž žena

2) Jaký je váš věk?

3) Vaše zaměstnání...

Student/ka Zaměstnaný/á
 Důchodce Nezaměstnaný/á

4) Jaká byla vaše motivace k návštěvě Krkonošského národního parku?

5) Víte, že existují zóny národního parku (1., 2., 3. zóna)?

6) Máte pocit, že Vás pravidla v jednotlivých zónách omezují? Pokud ano, jak? (Např. pohyb v 1. zóně pouze po značených stezkách)

7) Vnímáte dopady vlivu člověka na přírodu v KRNP? Pokud ano, jaké?

8) Pozorujete u jiných návštěvníků nedodržování pravidel v jednotlivých zónách KRNP?(např. pohyb mimo značené stezky v 1. zóně)

VŽDY
 ČASTO
 OBČAS
 NIKDY

Děkuji Vám za Váš čas.

Řízený rozhovor se zaměstnanci KRNAP

Řízený rozhovor se týká využívání zonace v Krkonošském národním parku, jejími nástroji a problémy spojené s její implementací. Dále se zaměřuje na místa střetů záměrů zonace a cestovního ruchu, konkrétně na zatížení hřebenových stezek, sjezdové lyžování a osídlování Krkonoš.

- 1) Jaká je Vaše současná pozice v Krkonošském národním parku?
- 2) Proč je podle Vás zonace důležitá? Jaké jsou její hlavní úkoly?
- 3) Jaké nedostatky vidíte v současné zonaci?
- 4) Jaké jsou nejdůležitější nástroje prosazení zonace?
- 5) Je podle vás zonace v Krkonošském národním parku dostatečně využívána?
- 6) Jaký máte názor na návrh novely zákona o ochraně přírody a krajiny se kterým souvisí i změna dosavadní zonace ze zákona? (přínosy, rizika)
- 7) Jakým způsobem se provádí prosazování principů zonace?
- 8) Jaké jsou časté problémy z hlediska prosazování zonace?
- 9) Kam chcete v nejbližších letech zonaci směřovat? Jaké jsou Vaše cíle?
- 10) **Případová studie- sjezdové lyžování v Krkonoších-** Lysá hora(negativní efekty sjezdového lyžování- parcelizace, zanášení nepůvodních druhů; postup zmírňování dopadů sjezdového lyžování v KRNAP, řešení)
- 11) **Případová studie – zatížení hřebenových stezek-** okolí Labské boudy, Sněžka (negativní efekty koncentrace návštěvníků na hřebenových stezkách- např. eroze, sešlap stezek, migrační cesty; opatření pro minimalizaci negativních efektů, řešení)
- 12) **Případová studie- osídlování Krkonoš** (negativní efekty osídlování a zástavby Krkonoš- viz apartmánové komplexy, narušování krajinného rázu, roztržitost zón, komunikace s místními obyvateli)

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ

Fakulta informatiky a managementu

Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, tel: 493 331 111, fax: 493 332 235

Zadání k závěrečné práci

Jméno a příjmení studenta:

Michaela Košatková

Obor studia:

Management cestovního ruchu

Jméno a příjmení vedoucího práce:

Josef Zelenka

Název práce:

Využití zonace v managementu cestovního ruchu v chráněných územích

Název práce v AJ:

The use of zonation in the tourism management in protected areas

Podtitul práce:

Případová studie Krkonoše

Podtitul práce v AJ:

Case study- The Giant Mountains

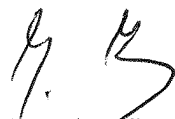
Cíl práce: Na základě teoretické analýzy využívání zonace v chráněných územích stanovit a zhodnotit problémová místa a projevy implementace zonace v KRNAP

Osnova práce:

- 1 Úvod
- 2 Cíle a metodika
- 3 Teoretická část
 - 3.1 Cestovní ruch v chráněných územích
 - 3.2 Modely návštěvnického managementu
 - 3.3 Modely managementu v chráněných územích
 - 3.4 Nástroje udržitelného CR
 - 3.5 Únosná kapacita
 - 3.6 Zonace v chráněných územích
- 4 Praktická část
 - 4.1 Zonace v KRNAP
 - 4.2 Metodika výzkumu
 - 4.3 Způsob realizace výzkumu
 - 4.4 Výsledky výzkumu
- 5 Shrnutí výsledků výzkumu a diskuze
- 6 Závěry a doporučení
- 7 Literatura

Projednáno dne: 9.10.2014

Podpis studenta

Košatková
Podpis vedoucího práce